

ELŐFIZETES

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 koron.
Egy hónap ..... 2 koron.

VELEKEN:

Egy évre ..... 28 koron.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉS:

4-hasábos postt. sor egyszerre 20-ig,
minden következőtől 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 37.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Értéktársaság.
Kispest Kölcsey-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Vasárnap, október 10.

URBÁN IVÁN BÁRÓ.

Arad, október 9

A könyveket, amelyeket a háboru-
ban elvérzett hőseinkért ejtünk, meg-
szaporítja a fájdalom forrásainak
ujabb, heves kibuggyanása. Az ifju
leventék korai vesztének idején el-
költözött az élet földjéről egy ősz-
hajú, de öreg korában is dőceg, mun-
kától és gondtól meg nem roppant
ember, akihez a szeretet és a rajon-
gás kötötte Arad város és Aradvár-
megye minden lakójának szívét: Ur-
bán Iván báró.

Élete a tökéletes élet, pályája a
híven betöltött munka, a példásan
bevégzett hivatás utja volt. Az ifju
évek fölbuzdulásától kezdve a hetven
esztendő fovel viselt terhes hivata-
lig: egyetlen cél vezette, egyetlen
vágy lobogott benne, egyetlen akarat
kormányozta az energiáját: vármeg-
yéjéért, városáért akart élni. Mődjá
lett volna az ország fórumán magas,
kitüntetett állást vállalnia, alkalma le-
hetett volna a népszerűség virágai
között visszavonulván, a zavartalan,
tüskétlen magányban, az emberek
ezerféle kívánságai által meg nem

bolygatott nyugalomban élnie. A meg-
tisztelő állást elhárította magától, a
pihenést otthagya. Amikor a komoly
helyzet kívánta, másodszor is élére
állott Aradvármegyének és Arad vá-
rosának, hogy az ő nemes alakja,
ragyogó egyénisége köré a gyűlöl-
ködés zavaros vizéből a harmó-
nia és a béke kristályosodjék ki.
Eljött, hogy egy végtelenül gyön-
géd, mindenkinek baját és szen-
vedését megértő szív kifogyhatatlan
szeretetéből minél többet adjon az
egyesegeknek, akik eléje sereglettek és
a tömegeknek, amelyek sorsát gon-
dozta. A hatalom, mely az állásával
járt, nem választotta el őt azoktól,
akik fölött állott. A hatalom nála
nem volt egyéb, mint eszköz arra,
hogy minél több jót, nemeset és ér-
tékeset szerezzen általa az ő világá-
nak: Aradnak, Aradvármegyének. És
ha valaki szemére vetette volna neki:
hogy minden erényét és egyéniségé-
nek minden értékeit a hazának egy
vármegyéjére, egy városára haszno-
sítja, joggal felelhette volna annak:
„ha minden vármegyében és minden

városban szintén akad valaki, aki
velem egyformán cselekszik: akkor
a haza boldogságának nincs fogyatékossága.”

Megdöbentően, a váratlan csapás
nyilallásával jön közénk az ő halál-
híre. Csak néhány hete, hogy a főte-
rünkön láttuk, ahol úgy járt, mint a
hogy egy családfele szeretettől sugárzó
otthonát élvezzi; hogy részt vett a
közölgökben, amelynek nem lehet-
tek oly mélyen fekvő, apró részletei,
hogy azokba ő az igazságot nap-
fényre hozandó, bele ne hatolt volna.
Talán már akkor érezte magában a
beteg szervezet szakadólását, szenve-
déseit; és az orvosi parancsra is ne-
hezen hagyta el helyét. Élete utolsó
hivatásának tekintette, hogy a háboru
nehéz, komoly időben állásában ma-
radjon, legalább addig, amíg a béke
csöndjének és nyugalomának virrad-
tával a könnyebb dolgot adhassa át
utódjának. Azt hitte, hogy kötelesség-
tudása, akarata a halálos veszedelem-
mel is szembe tud szállani, meg tud
küzdeni. Csalódott, — s ez a csaló-
dás tette előtte egyedül fájdalomossá

Urbán Iván báró főispán †
1846–1915.

Mindenki úgy érzi, hogy szívéhez közel
álló ember hunyta le örök álomra szemét. Ur-
bán Iván báró, a legjobb emberek, a legneme-
sebb lelkű férfiak közül való volt, a ki min-
denkivel jót akart cselekedni és a ki ösztön-
ösül, ha valakinek segítségére lehetett. Köz-
pályáján barátjává, há támogatójává vált egy
városnak, egy vármegyének és soha sem érezte
magát közelebb aradi, vagy aradmegyei ember
főispánhoz, mint hozzá. Nemesak tisztelte,
őszintén szerette gyermek és agg egyaránt.
Oróme, bánata közös volt a polgárokkal, mert
ő is velünk örült és szomorkodott, ha örömré
és bánatra volt okunk. Aradi polgárnak lát-
tuk, a ki egyenlően érdeklődött kicsiny és
nagy problémáink iránt és hozzá menekültünk,
ha segítségre volt szükségünk. Ajtája nyitva
állott mindenkinek és segített mindenki.
Őszinte és mély a bánat e kiváló ember el-
hunyta alkalmával.

Az Urbán család egész a tizenkettedik
század elejéig tudja levezetni családját. Az
elhunyt főispán ősei a lipitomegyei Behár falu-
ban laktak és 1281-ben második András kirá-
lytól kapták nemességüket. A vármegyei le-

váltárban őrzött okiratok tanúsága szerint az
Urbán familia a Behár törzséből származik a
Lachny, Nemes és Sándor családokkal együtt.
A hivatalos bizonylat szerint második András
adományozta a családnak a nemességet 1281-
ben és ugyanekkor az ő Urbán család hat
ékezi földet kapott, ami annyit jelent, hogy
az uralkodó annyi földet adományozott nekik,
amennyit hat ékevel meg tudnak művelni éven-
ként. 1282-ben IV. Béla nemességüket megerősítette.
A család Behárban elszaporodván, két
ágra szakadt: az első Lipitóban maradt, a
második Sárosba költözött. Ez utóbbiból szár-
mazik a család aradmegyei ága is.

Behárfalval Urbán Mátvás a sárosmegyei
Nagysároson birtokos a XVIII. században és a
vármegyéjétől nemesi bizonylátslevelet is kap.
Urbán Mátvás negyedik ága leszármazottja
Urbán József a XIX. század elején Pest al-
kapitánya, aki kiváló szolgálatiért I. Ferenc
királytól 1825-ben az aradmegyei Monyoró
falut kapta. Az új aradmegyei birtokos ekkor
újabb megerősítette és kihirdettette királyi ado-
mánylevéllel nemességét, most már az új bir-
tok után monyorói előnévvel és kardot tartó
vértés vitést ábrázoló címerrel. A monyorói
Urbán család a volt pesti alkapitánytól tel-
jesen aradmegyei nemes családdá lett. József

fia: Urbán Gyula, Urbán Iván báró atyja
már Aradvármegye nemes táblabírója volt
és a községben, közigazgatási tevékeny-
ségben apja nyomán haladt előre Urbán
Iván báró, a mostani főispán is. A mo-
nyorói birtokot — ahol a főispán 1846-ban
született — még Urbán Iván báró édesapja
Urbán Gyula a hetvenes években eladta és
azóta Simándon, Kürtősen szerzett a család
újabb birtokot. Urbán Gyula különben két
 ízben követe is volt Aradmegyének abban az
időben, amikor a vármegyék csak két követet
küldhettek az országgyűlésre.

Urbán Iván báró mint 17 esztendő ifju
1862-ben kezdte meg a vármegyei szolgálatot
báró Bohus főispánsága idején 1867-ben a ki-
rály koronázási ünnepén mint pálcás ur volt
szolgálatban az egész szertartási ünnepség alatt.
1868-ban már vármegyei aljegyző volt, 1869.
őszén pedig a megye törvényhatósági bizott-
sága letétpénzülnokká választotta meg az
ifju Urbán Ivánt, de már ezt megelőzőleg mint
tisztviselői aljegyző foglalatokodott hosszabb
ideig a megye központjában. 1871. végén meg-
szüntették a megyei letétpénzülnok és ezzel
Urbán Iván báró tisztviselői mandátuma is
megszűnt. Ő azonban továbbra is részt vett a
megye ügyeiben, mint a törvényhatósági bizott-

az elmulást. Azokkal, akik a hazáért életüket áldozták, egy dicsőségben ragyog az ő neve. Azt az élethivatást, amelyre a sors kijelölte, önfeláldozó munkával, soha ki nem hült rajongással töltötte be; azok közül való volt, akiknek keze csak örömet oszt, szenvedést soha. Emlékét Arad város és Aradvármegye a legnagyobbak arany-krónikájában őrzi meg.

SPORT.

+ NAC I.—ATE I. Régen volt alkalma Arad város közönségének egy olyan football mérkőzést végig nézni, mint amilyen a mai NAC—ATE találkozója lesz. Ismét hangos lesz az Óvár-téri pálya, mely még a háboru tartama alatt is többször nyújtott élvezetet a sportkedvelő közönségnek. Csak elismerés jár az Aradi Torna Egyesület lelkes vezetőségének, hogy helyes eszközökkel és teljes odaadással azon fáradozik, hogy az aradi szunyadozó sportéletet kissé felélénkítse. Munkáját siker koronázza, mert dacára, hogy 250 tagja van távol a hazamezőkön, az itthonmaradottakból és ifjusági tagjaiból olyan erőket nevelt, melyekkel képes arra, hogy football mérkőzéseket és atletikai versenyeket rendezzen. A mai mérkőzése a NAC ellen az őszi szezon legsebbe sportidőletének ígérkezik, mert tekintve, hogy nemcsak az ATE csapata, mely formája letéptőn van, hanem a NAC is kiváló játékosokat képvisel, így a football játék szépségeit a maga nagyszerűségében lesz alkalomunk élvezni. Az ATE csapata a következő összeállításban szerepel: Horváth—Morsehl, Vizváry—Kállay, Wetter, Must—Veszprémy, Reiszfeld, Vasváry, Kovács, Paszta, a NAC csapata pedig: Kota—Koch, Boross—Lammel, Körösi, Glück—Szabados, Mertiz, Dankó, Busi, Koch II. E mérkőzést, mely délután 3 órakor kezdődik, megelőzőleg az ATE II. csapata az AIFC I. csapatával fog játszani fél 3 órai kezdettel. A mérkőzés tiszta jövedelme a háboru-

ság tagja. Képességeit és energiáját a közgyűlés nagyrabecsülte és már a legközelebbi tisztulásiánál 1877. évi szolgabíróvá választották a központi járásban. Egy évvel utóbb 1878-ban, amikor a fősolgabírói állásokat szervezték, Urbán Iván az aradi járás első fősolgabírája lett és maradt 1883-ig.

Az 1884. évi választáson megyei választáson kisebbségben maradt Urbán Iván nem azért, mintha működésével nem érdemelte volna ki a bizalmat, hanem Tabajdy akkori főispán személyes aversiója szorította le néhány évre a vármegye hivatalaiból.

Ekkor Urbán Iván családjával Torontál-vármegyébe költözött és ott már 1885-ben életben szerepelt a vármegyei és társadalmi életben. A torontáli ősi családok a legnagyobb rokonszenvvel fogadták az odaköltöző Urbán családot. Néhány év múlva kezdtek meg a torontáli ármentesítő társulat védműveinek renoválását. Ide érkekezű, nagy munkarejű és hozzáértő férfi kellett, aki miniszteri biztosi megbízatással ellenőrizze a lakosságra oly nagyfontosságú munkálatokat. Baross Gábor 1889-ben Urbán Ivánt nevezte ki Torontáli miniszteri biztossá és a hozza ideig tartó ármentesítő munkálatok ideje alatt Urbán kiváló lelkiismeretességgel felelt meg nehéz hivatásának. Négy miniszter — Szapáry, Bethlen Aurél, Festetics és Baross — működése alatt tartotta meg ezt a pozícióját Urbán Iván, akit a torontáli ármentesítő társulat elismerése kifejezésül elnöknek választott. Baross Gábor már 1890-ben megkínálta őt főispáni állással és reá bízta, hogy Temes-Csongrád-, vagy Szolnok megye főispáni székébe, azonban Urbán akkor nem kívánta otthagyni Torontál-vármegyét, ahol egészen 1896-ig töltött ki hasznos mé-

ben nyomorékává vált katonák felségélyezésére fordítatik. Belépődíj: ülőhely 80 fillér, állóhely 50 fillér, munkásjegy 40 fillér, diákjegy 20 fillér.

Tömeges zsir ajánlatok a városnak.

(A kormány közbelépésének előjelei. — Nem engedte meg a tanács a kenyérdrágítást. — Sertésbúrt és zsirt árusít a hatósági szék.)

Aradi Közlöny tájékoztatója

Arad, október 9.

Pánik van. Nagy Nedelem tette fel a fejét a zsir miatt, de nem a fogyasztók, hanem ezuttal a zsirbárok és sertés mágnások táborában. Csöcsöt döntik az ajánlataikat a város tanácsához ellentétben azval a diktatori pőzzal, melyet még a múlt hetekben is mutattak. Pánik van a zsires urak táborában arra a hírre, hogy a kormány kemény ökölrel készül közefük csapni és az ország egységes felindulása fegyvert követel az uszorások részére. Az az oklatan félelem, amely a közönséget kiszolgáltatja az árúirtokosoknak, akik egy-egy sertés áznán egész családjuk jövő nyári nizzai üdülését keresik meg, tünőben van. A közönség belátta, hogy nem kell sietnie az élelmiszerek felhalmozásával, mert ez csak rettenetes árdragításhoz vezet. Nem kell most nagy mennyiségű zsirt vásárolni, csak épen annyit, amennyi egy-két napra, vagy egy heti szükségletet fedez, mert bizonyos, hogy óriási tömegben jön nemsokára a hizott sertés a piszra. Nem győzzük eléggé hangsúlyozni, hogy soha annyi sertést nem hizt k Magyarországon, mint most, mert ez ma a legjobb üzlet. A hizott sertést el kell adni, mert ezt tartani nem lehet. Csak módot kell találni a hatóságoknak, hogy az árdragító ügyököket, exportöröket távol tartassák. A tisztességes kereskedelem feltétlenül tiszteletadó előlái is másodsorban lényegesek ma előttünk. Első kötelessége minden arra il-

kődést. 1896. novemberében tért vissza a családn az aradvármegyei simándi birtokra, ahol gazdálkodásban merült ki tevékenységük.

Amikor a Széll-kormány idején Apponyi Albert pártja beleolvadt a régi szabadlevél pártba, az új alakulás következtében reorganizáltak a kormány ellenőrző szerveit. Magáresedett az aradvármegyei főispáni állás is és Széll Urbán Ivánt kérte fel, hogy foglalja el a városi és megyei főispánságot. A kinevezés az 1900. év októberében meg is történt a vármegye és a város lakóinak osztatlan rokonszenvvel. Ekkor a főispáni pozícióban 1906-ig maradt. A Széll-kormányt követő Tisza-kormány tudvalevőleg 1906. január havában lemondott és Urbán Iván szintén beadva lemondását, már februárban otthagya a vármegye házat. Felmentése azonban csak tíz hónap múlva, novemberben történt meg, de ez idő alatt a főispán egyáltalán nem vett részt a vármegyei életben, hanem visszavonult birtokára. Az 1906. évtől 1910-ig eltelt évek alatt aztán ismét szerepelt a vármegyei életben és a megyegyűlésen, meg a bizottságokban történt felszólalásai nem egy fontos, közérdektű ügynek adtak új irányt. A mikor 1910. február havában Khuen Héderváry kormánya ismét a város és a vármegye élére szölitotta őt, még a más politikai pártion lévő is megnyugvással vették tudomásul kinevezését.

Urbán Iván báró hosszú, érdemekben és kiüntetésekben gazdag közigazgatási pályának és mindig nagy elismeréssel fogadott társadalmi munkásságának méltó koronájaként kapta a magyar bárói koronát 1912. november 15-én.

letékes tényezőnek, hogy a közönség részére a közvetlen közelben bőségben található minden élelmiszert, így a sertést is, megszerezze.

A tanács nem is rendelt zsirt, mert véleménye szerint egy-két héten belül a helyzetnek tisztázódnia kell és addig is maga gondoskodik helyben az ideiglenes zsirkészlet előállításáról. Zubor Andor tb. főjegyző ma bejelentette, hogy ötven darab zsir sertést biztosított a város részére és ezeket a volt hatósági husszékben, a mai maximális áron már a jövő hét elején kezdik kimérni. A szalonnát ugyan első sorban a városi intézményeknek, a szegény- és árvaháznak, kórháznak akarta visszatartani, de a tanács úgy határozott, hogy a nagy közönség rendelkezésére hozsátja. Zsirt a város nem olvaszt, mert a közönség jobban szereti maga a zsirját otthon elkészíteni. A husszék vezetője ismét Földes János lesz, aki napi tíz koronáért vállalkozott erre a közérdektű munkára. Az üzlet délelőtt fél tizenegy óráig lesz csak nyitva, hogy a vezető kimehessen a vágóhídra, de délután öt órától szintén árusítanak. Mire az ötven darab sertés elfogy, a városnak ismét lesz módja válogatnia a már most kinált áruból.

A tanács a közéleti bizottság tegnapi tartott ülésén hozott javaslatokat tárgyalta és a legfontosabb kérdésben beható vita után teljesen az Aradi Közlöny álláspontját tette magáévá. Nem engedi meg, hogy a pékek fehér kenyér sütése címén a kenyér árát megdrágítsák.

A tanács tagjai mind elismerték azt, hogy ha a pékek csak azért, mert sok a fehér lisztjük, ebből is sütnék kenyeret, ki lennének téve annak a kísértésnek, hogy a barna lisztet keverjék és így az olcsóbb árut drágábban adják. Az ellenőrzés ugyanis teljesen illuzórius, mert nincs hozzá elég embere a rendőrségnek és hiába való minden szőpítgetés az emberi gyengeség, a nyereségvágy csak arra ösztökéli az erősebbet, hogy ha alkalma van rá, akkor a helyzetet maga javára használja ki. A tanács a múltak tapasztalatán okulva azt vallotta, hogy az egységes kenyér ár felel meg a háborus viszonyoknak. Ez a kormány rendeleteinek az intenciója is, ha a pékek a fehér lisztet értékesíteni akarják, van rá módjuk, mert ma Aradon vizes szemlét csak protekcióval és hat fillérért kapni. Ha tisztességes, negyven grammos vizes szemlét sütnék, akkor annyi fehér lisztet dolgozhatnak fel, igen nagy haszon mellett, hogy még utólagosan is kell lisztet vásárolniok. Azt azonban megengedte a tanács, hogy az a pék, aki igazoloi tudja, hogy a részére a mai módok által vásárolt gabona kontingensben benne foglaltatik a vidékre szállítandó kenyérhez szükséges liszt is, az elkiszportálhasson.

A tanács elhatározta, hogy a Boros Béni téri liszt üzletet élelmiszer árusításával bőviti ki. A liszt árusítás tehát itt tovább is folyik.

Hadifoglyok szökését támogatni tilos. A belügyminisztérium rendelete alapján a rendőrség közhírré teszi és figyelmezteti a város közönségét, hogy mindazon egyének, kik hadifoglyot, ebbeli minőségét ismerve, szökésében szándékosan támogatják, szökésében élelemmel, utbaigazítással látják el, az 1878. évi V. tc. 447. §-ba, esetleg a katonai büntető törvénykönyv 327 §-ba, s különösen az 1915. évi XIX. tc. 11. §-ba ütköző büntetendő cselekményt követnek el, s a legszigorubb szabadságvesztéssel fogják büntetni.

Belgrádot elfoglalták csapataink.

— Zászlóink a szerb királyi palotán. — A fővárostól délre üldözzük a visszavonuló ellenséget. — Benyomultunk a Maosvába. — Mackensen a főparancsnok. —

Távíráti tudósítás.

Budapest—Berlin, október 9.

Kövess seregei foglalták el Belgrád citadelláját.

Budapest, október 9. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Délkeleti hadszíntér:

Kövess gyalogsági tábornok hadseregének osztrák-magyar csapatai tegnap benyomultak Belgrád északi részébe és rohammal vették be a város védbástyáját, a citadellát. Ma reggel a német csapatok nyugat felől törtek maguknak utat a konak felé. A szerb királyok palotájában az osztrák magyar és német hadseregek zászlói lengenek. A partokat őrző ellenség a folyam mentén Belgrád felett és alatt is képtelen volt a szövetségesekkel szemben helyt állani, a szerb Pozawinában és Maosvában osztrák-magyar csapatok visszavetették az ellenséget. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese.

Német csapatok rohammal vették be a konakot.

Balkán hadszíntér:

Mackensen tábornagy vezetése alatt újonnan alakított hadseregnak két hadserege lövegeivel átlépte a Dunát és a Szávát. Miután a Kövess gyalogsági tábornok hadseregéhez tartozó német csapatok hatalmukba kerítették a Cigányszigetet és a Belgrádtól délnyugatra emelkedő magaslatokat, sikerült a hadseregnek Belgrád város legnagyobb részét is a szövetségesek kezébe juttatni. Osztrák-magyar csapatok rohammal bevették a citadellát és Belgrád északi részét. Német csapatok pedig az új konakot. A csapatok tovább nyomulnak előre a város déli részén keresztül, Gallwitz tábornok hadserege kikényszerítette az átkelést a Dunán különböző helyeken Semendriától lefelé és az ellenséget mindenütt dél felé szorítja. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökségajtóosztálya.)

Berlin ünnepli Belgrád bevételét.

Berlin. A német főváros ünnepli Belgrád elfoglalását. A házakon a mi zászlóink lengenek.

Szilárdul állunk Szerbia területén. (Hiábavaló orosz és olasz erőlködések.)

Budapest. A Pester Lloyd tudósítója jelenti a sajtóhadiszállásról:

Belgrád citadeliáján mi zászlóink és a németek lobogója lobog. A várost csapataink tartják megszállva. A mai nap ezen eseményeihez hatalmas osztrák-magyar és német hadseregek sikeres előnyomulása a Száva—Duna vonalától délre és a Drinától keletre a megfelelő kommentárt szolgáltatja. A folyó részeket, a melyek ezen evszakban az esőzések folytán, még a szerb parti tizedezékek nélkül is látszólag leküzdhetetlenek, leküzdöttük. Az árvíz által tengerre változtatott folyamrészeket áthidaltuk és az összeköttetést a csapatrészek között, melyek már szerb területen szilárdul állanak és még partjainkon levő pótlási vonalaink között megingathatatlanul biztosítottuk. Az oroszok újból elkövetnek mindent, hogy csapatainkat az orosz fronton lekössék. Az egész vonalon óriási ember hekatombákat áldozva támadólag lép fel, de támadásukat mindenütt a legvéresebben visszavertük. Ep olyan sikertelenek az olasz támadások.

Balkáni hadműveletünk dönti el a világháborút.

Páris. A Temps a szövetséges csapatok átkeléséről a Dunán és Száván megállapítja, hogy a balkáni hadműveletek megerősítik a döntést a világháborúban, de nemcsak a Balkánra vonatkozólag. Konstantinápoly meghódításának jelentőségét nem lehet alábecsülni. Ennélfogva a legnagyobb erőfeszítés sem drága. Hiba, hogy a négyesszövetség sokáig vonakodott ott fölényt mutatni. A görög krízis szétoszlatta azokat az illúziókat, hogy a görög hadsereg a szövetségesekhez csatlakozik.

Orlási csalódás érte az entente-t a Balkánon.

Páris. Clemenceau támadja Delcassét a balkáni krízis miatt. Hiányzott — írja — a külügyminiszter politikájában a körültekintés és nem számolt a Balkán országok magatartásával. Becsapták őt Bukarestben, be Szófiában és Athénben. A szövetségesek Szalonikiba vitorláztak anélkül, hogy tudnák, mi történt Görögországban. Szerbiába akartak menni, mert ezt homályos sztratégiai mérlegelések

követelték. Ilyen tapasztalatokat lehet szerezni, ha a hosszú hónapok alatt azt képzeljük, hogy karöltve járunk olyan emberekkel, akiknek szándékai csupán arra irányulnak, hogy a szövetségesek elmulasszák a cselekvésre szükséges időt. Méltó bekoronázása ez az elkövetett és jóvá nem tehető nagy hibák tömegének, végzi cikkét. Clemenceau.

Előnyomulásunk a Balkánon veszélyezteti Egyiptomot.

Hága. Az utolsó napok eseményei Londonban óriási izgalmat keltek. A lapok ijedten állapítják meg, hogy a központi hatalmak seregei utban vannak Konstantinápoly felé és a Dunát már átlépték. A lapok követelik, hogy Görögországot végleges döntésre kényszerítsék. A Times szerint a helyzet telette válságos. A központi hatalmak előnyomulása a Balkánon veszélyezteti az uralom biztonságát úgy Egyiptomban, mint Ázsiában.

Eredményesen visszavert orosz támadások.

— A Stryn tundra vetették vissza az ellenséget. — Höfer jelentése. —

— Hivatalos távíráti tudósítás. —

Budapest, október 9.

Budapest, október 9. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

Az ellenség tegnap nagy haderővel folytatta támadását a galíciai és a volhyniai harc vonalunk ellen, de nem ért el eredményt. Kelet-Galiciában rohammal támadta meg a Plusletől délre és Burkanownál levő hadállásainkat. Mindenütt visszavertük. Bucoactól keletre tüzéségünk tüzelése egy kozákezredet menekülésre kényszerített. Az oroszok Kremieniecnél is megismételték támadásaikat, de ép oly eredménytelenül mint előzőleg. Eddig az orosz egy száznegyven számú gyalogezredet Kremieniectől délnyugatra szétugrasztottuk. Az orosz támadások eredményes visszaverésénél a volhyniai várterületen a kilenvenkilenc számú gyalogezred különösen kitűrtette magát, rendületlenül helyt állva erősen összelőtt lövészárkainkban. Kolkitól északra előnyomuló osztrák-magyar és német csapatok az ellenséget újra a Stryen tundra felé vetették vissza. A foglyok tegnap között száma hétezerre emelkedett.

Olasz hadszíntér:

Az olaszok tegnap délelőtt friss csapatokat szállítva a harcba, két ízben megismételték támadásaikat a Vilgereuthi fensíkon levő hadállásaink ellen. Miután ezen támadások súlyos veszteségükkel összeomlottak, az ellenség többé nem volt képes nagyobb oszattömegeket előre vinni. Egyes századokat, amelyek még előnyomultak, könnyű szerrel vertünk vissza. A Lafraun fensíkon, a Vezena szakasz délután heves tüzéségi tűz alatt állt. Az ellenség tü-

zérsege Flitsch körül is újra jelentkezik. A Doberdó szakaszon, San-Martinó és Polazzo közt olasz kézigránátvetők közeledő kísérleteit könnyen megakadályoztuk. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Dünaburg eleste előtt.

(Angolok és franciák véres vereségei.)

— A német vezérkar jelentése.)

Hivatalos távirati tudósítás.

Berlin, október 9. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Vermellestől északkeletre egy erős angol támadás az angolok nagy veszteségei közt balul ütött ki. Loos falutól délnyugatra egy német helyi támadás kisebb előrehaladást tett. Champagneban a franciák órák hosszát tartó tüzéségi előkészítés után megtámadták állásunkat a Naworin majornál helyenkint egészen árkaikba jutottak, de ellentámadásunk ismét kivetette őket, miközben jelentékeny véráldozatok mellett négy tisztet és száz főnyi légénységet hagytak kezükön. A francia Lotharingiában a franciák elvesztették a Leintreytől délre emelkedő magaslatot, amely sok vetélkedés tárgya volt. Egy tisztet és hetven embert elfogtunk és egy géppuskát és négy aknavetőt zsákmányoltunk.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadcsoportja.

Dünaburg előtt az Iubstól délre fekvő Karbulowkát és e helység mindkét oldalán az ellenséges állást négy kilométer szélességben rohammal elfoglaltuk. Négy tisztet egyezerháromszázötvenhat embert elfogtunk, három géppuskát zsákmányoltunk. Nefedy mellett, a Wischniew tótól délre folyt ütközetben százharmincöt orosz elfogtunk. Nagyobb támadások megismétlésétől ellenség elállott.

Lipót bajor herceg tábornagy hadcsoportja.

Korelischitől északra, valamint Labusynál és Salumzijenél orosz előretöréseket könnyen visszautasítottunk.

Linsingen tábornagy hadcsoportja:

Pinsktől délnyugatra Komoru és Prykladnik helységeket rohammal elfoglaltuk Wolka-Bereznionska-nál és Kusokawolatól délnyugatra ellenséget a Styr mögé vetettük vissza. A Kowel-rownoi vasut mentén intézett ellenséges támadások meghiúsultak. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Újra sorozzák Aradon az alkalmatlanokat.

Összeírások október 11-től október 24-ig.

Arad, október 9.

A honvédelmi miniszter — mint megírjuk — elrendelte 1873-1890. évben született és eddig alkalmatlanokként talált egyének újrásorozását. A miniszter ma megküldötte Arad város tanácsának a sorozásra kerülők előzetes összeírását elrendelő parancsát, amelyet a katonai ügyosztály a következőképpen tesz közzé:

A 1915. évi II. t. c. alapján utasítottak az 1873. évtől 1890. évig bezárólag terjedő időközben született összes népfelkelésre kötelezettek, kik tényleg nem szolgáltak — kivéve az 1873. és 1874. évi születésű katonailag kiképzett A) osztályú, valamint az 1873., 1874. és 1875. évi születésű azon népfelkelésre kötelezettek, kik a népfelkelési bemutatásuk alkalmasságukat nyilvánították, de még be nem hívták — hogy összeírásuk végett tartózkodási helyi községi előjárásánál (városi hatóságánál), községi közérőben a körjegyzőségek székhelyén jelentkezzenek és pedig az 1892., 1893., 1894. és az 1875. évtől 1890. évig bezárólag terjedő időközben született egyének 1915. évi október hó 11-től 17-ig — az 1891., 1895., 1896. és 1873-tól 1877-ig bezárólag terjedő időközben született egyének pedig 1915. évi október hó 18-tól 24-ig az aradvárosi katonai ügyosztályba tartoznak összeírásuk végett jelentkezni.

A jelentkezés alkalmával a népfelkelésre kötelezettek netán birtokában levő munkakönyv vagy más, a személyi adatokat feltüntető okmány, illetőleg népfelkelési igazolványi könyv vagy lap, igazolásul felmutatandó.

Az összeírásuk végett fentiek szerint jelentkezésre utasított egyének összeírásuk után az előjárásuknak kétféle közzétételre rendelkezéshez képest a folyó évi október 27-től december 31-ig terjedő időközben és helyen népfelkelési bemutató pótszemlére fognak behívotni és elővesztetni és ott alkalmasságukhoz képest osztályoztatni. Az alkalmasság bevonulásuk idejéről hirdmény útján nyerneki értesítést. A népfelkelésre kötelezettek a bemutató szemlére megbízható kísérelvel fognak utazni, s úgy oda mint vissza a vasúton a harmadik osztályon (székhelyén a második osztályon) ingyen utaznak. A magyar és a magyarországi területen tartózkodó azon osztrák állampolgárok és bosznia-hercegovinai tartományi illetőségű egyének, kik a felhívott körösztályokhoz tartoznak, hasonlóképpen iratnak össze és hivatalnak be bemutató pótszemlére, mint a magyar állampolgárok.

Azon népfelkelésre kötelezettek, kik a bevett vagy törvényesen elismert vállásfelekezetek papi állásai, vagy pedig kik végzett tanulmányaik alapján a véderőtörvény 21. §-a értelmében az egyévi önkéntesi kedvezményre jelenleg igényvel bírnak, ebbeli minőségük a bemutató szemlére az illető intézet bizonyítványával igazolni tartoznak. Az összeírásnál tehát a fentiek értelmében mindenkinek (tehát a volt tiszteknek is, valamint az összes felmentett népfelkelésre kötelezetteknek is) meg kell jelennie, aki a fennebb megelölt évek valamelyikében született és nem A) alosztályú, vagy oly alkalmasságát nyilvánított B) alosztályú népfelkelésre kötelezett, ki eddig még be nem hívatott.

Ellenben a népfelkelési bemutató szemlére való megjelenés és egyúttal bizonyítalan időre a népfelkelési tényleges szolgálatról is felmentettek a következők: a) pénzügyorségnél tartósan alkalmazott népfelkelésre kötelezettek; — b) a vasutaknál és azok műhelyében, a forgalmi, a pályafenntartási, vontatási, műhelyi és szertári szolgálatban, továbbá a m. kir. állami vasutak központi igazgatóságánál és az annak vezetése alatt álló gyárakban és üzemekben tartósan alkalmazott népfelkelésre kötelezettek; — c) a posta- és táviratintézetnél, az l. cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társaságánál, a magyar királyi Folyam- és tengerhajózási részvénytársaságánál, a Délnémet dunagőzhajózási

társaságánál, valamint egyes, a hadiforgalomban résztvevő s a cs. és kir. tré-szi tengerszállítási vezetőség által külön kijelölendő tengerhajózási vállalatoknál állandóan forgalmi szolgálatot teljesítő, vagy az azokhoz tartozó gyárakban és műhelyekben tartós alkalmazásban álló népfelkelésre kötelezettek; — d) a kőszénbányamunkásokhoz tartozó népfelkelésre kötelezettek; — e) a hadiszolgálatokról szóló 1912. évi LXVIII. t. c. 4. §-a alapján személyes hadiszolgálatokra az összeírás előtt kiállított egyének, feltéve, hogy személyes hadiszolgálatokra jelenleg is igénybe vannak véve, illetőleg rendeltetésük folytán állandó tartózkodási helyüket már elhagyták és a bemutató szemlére vissza nem térnek; — f) a határrendőrségnél állandóan és hivatásszerűen alkalmazott egyének (a szolgák kivételével); — g) a bevett és törvényesen elismert vállásfelekezetek felszentelt, illetőleg fölavatott és tényleg hivatásszerűen alkalmazott papjai és papi jellegű tanárai.

Az a), b), c), d), f) és g) betűk alatt említett népfelkelésre kötelezettek azt, hogy állandóan (tartósan) és hivatásszerűen vannak alkalmazva, felettes hatóságuk, igazgatóságuk stb., illetve munkásosztály parancsnokságuk, a vasutak és azok műhelyeinek alkalmazásában állók szolgálati főnökségük által szabályszerűen kiállított bizonyítvánnyal az összeírás alkalmával a községi előjárásuk (körjegyző, városi hatóság) előtt igazolni tartoznak. Az a), c) és f) betűk alatt említett egyének azonban csak abban az esetben igényelhetik a felmentést, ha az említett minőségben legalább 1915. évi szeptember 15-e óta vannak alkalmazva és ez a körülmény fentemlített bizonyítványban szintén igazoltatik.

Nem tartoznak megjelenni a népfelkelési bemutató szemlére a nyilvánvalóan alkalmatlanok, az orvosok, a nyugdíjas és szolgálaton kívüli viszonyban lévő katonai havidíjasok és a rokkantsági nyugdíjasok állományába tartozó egyének. A rokkantsági nyugdíjjal ellátott esendőrök csak azok esetében nem tartoznak megjelenni, ha a felülvizsgálaton mindennemű népfelkelési szolgálatra alkalmatlannak nyilvánították. Azon népfelkelésre kötelezett, a ki az összeírás végett elrendelt jelentkezési kötelezettségének nem tesz eleget, az 1915. évi II. t. c. 5 §-a értelmében 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik, — aki pedig a népfelkelési bemutató szemlére szóló behívási parancsnak nem tesz eleget, karhatalommal vezetettik elő és a katonai behívás iránt tanúsított engedelmesség megbüntetéséről szóló 1890. évi XXI. t. c. 4. §-a értelmében két évig terjedhető börtönnel büntetettik. A hadiszolgálatokról szóló 1912. évi LXVIII. t. c. alapján annak idején kirendelt vagy ezután kirendelendő azok a 18-50 éves népfelkelésre kötelezettek, a kik a fegyveres erő kötelekében teljesítenek személyes szolgálatot, illetőleg a kőszénbányamunkásosztályokhoz tartoznak, az 1886. évi XX. illetőleg az 1915. évi II. t. c. alapján behívottnak tekintetnek.

A vak katonáknak. Somogyi Gyula dr., az Aradvárosi Felső Kereskedelmi Iskola igazgatója a következő sorokat intézte az Aradi Közlöny-höz:

— Az Aradvárosi Felső Kereskedelmi Iskola ifjúsága ez évben nem tett koszorút a nemzet nagy vértanúinak emléksobrára, de gyűjtött a koszorú megváltása fejében hatvankét korona 20 fillért, melyet idecsatoltan tisztelettel átnyújtok, kérve igen tisztelt Szerkesztő urat, sziveskedjék ez összeget a vak katonák segítő-alapjának juttatni. Továbbá: Volt kitűnő tanítványunk, Holdstein Rezső, a napokban Magyarpécskán elhunyt. Egykori társai, a mostani felső osztályok tanulói, az emlékének szentelt koszorú megváltása fejében tizenhat koronát gyűjtöttek, mely összeget szintén tisztelettel átnyújtok, kérve ismételtén igen tisztelt Szerkesztő urat, sziveskedjék ezt is a megvakult harcolók segítő-alapjának juttatni. — A 78 korona 20 fillért rendeltetési helyére juttatjuk.

A Hadikhuszár-kapitány orosz golyókból font

Huszonkét acél-szem: huszonkét ütőzet. **Óralánca.** Tizenegy hónapja orosz földön harcolnak a hármás huszárok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 9.

Emlékekkel, amulettekkel térnek vissza a vesztett hősök a harcterről... Egy-egy orosz golyó, shrapnellhüvely, egy pénzdaráb, egy válójt: valami felejthetetlen esemény tanúja, egy életre megrögzített perc, amely alatt a halál járt közel valakire... Sok ilyenmit láthattunk már, szerb komitási bombáját, mazzuri lozák lándzsáját, hegyesvégű orosz golyót, tépelt szélű shrapnellhüvelyt, a legesodálatosabb, a legszebb azonban közöttük egy óralánca, egy faliás huszárkapitány óralánca, amelynek egyes szemei orosz puskagolyókból vannak összeállítva. Két-két orosz golyó hegyes vége arannyal művésziességgel összeragasztva: egy szem: tizenegy szem: huszonkét golyó; huszonkét golyó: ugyanannyi ütőzet, ugyanannyi név, de dicső küzdelem, huszonkét ütőzet zámítatlan perce: mindegyik halálos veszteség. S az érdekes, művészi szép lánc, a faliás, kemény Pauer hármás huszárkapitány óralánca mesél az aradi Hadik huszárok dicsőséges harcáról.

A huszonkét szem mindegyikére egy dátum, egy helység neve belevésve. A dátumok, a helységek nemcsak a huszárkapitányé, hanem az ezredé, mindegyik a földön megtanulták azeket a furcsa lengyel neveket, az óraláncon minden egyes szem a világtörténelmé, hisz olyan nevek vannak rajta, mint Sokal, Turinka, Wladimir Wolinsky, Klimontow, Iwangorod...

S az óralánca mesél... Mesél a hős Hadik huszárokról, akiknek nevét ma már szinte emlegetik a hadseregben, a Hadik huszárokról, akik közül még a beteg is erőszakkal kell eltávolítani a harcterről, a Hadik huszárokról, akiknek ezredesük, a vitéz Kirsch amikor megsebesült, bekötött fejét is tovább vezette ezrelét, egy percet nem hagyta ott a küzdelmek színhelyét.

(1914. november óta orosz kenyéren.)

Mosti-Wielki az első szem az óraláncon, Iwangorod az utolsó. Mennyi véres küzdelem, mennyi öröm, mennyi bánat, mennyi szenvedés, mennyi hősi lendület a két név között, a lánc első szemétől az utolsóig... Mosti-Wielki után Sokal következik, a múlt évi augusztusi határharcok, a következő szemem Poritzk neve van bevéve s a bajtárs szeme, ha erre a szemre tekint, elhomályosodik egy pillanatra, ott ahol est a kis ezüstszínű golyót kilötte valamelyik volgamenti földet turó orosz, ott esett el az agyag Brantner kapitány.

Wlodowiceről mesél ezután a lánc s a turinkai dicsőséges napról, ahol a magyar huszárok egy egész orosz lovashadosztályt semmisítették meg. Elmeséli ez a szem, hogy állott fel a turinkai erdő szélén tüszérségünk, hogy helyezkedett el asszal derékszög alakban egy század gyalogságunk. Most attakra szól a trombiták, a huszárok nekiszáguhdanak az ellenségnek s a haditerv szerint úgy kergetik őket, hogy csak a mi gyalogságunk s a tüszérségünk felé menekülhetnek, a száguhdó vörös ördögök elől a halált okádó agyuk torzába. Egyetlenegy orosz sem menekülhetett el — meséli a láncszem — csak halottak maradtak és foglyok, a kezünkbe kerül egész trón-

juk, zászmányolt muníciójuk, fegyvereknek se szeri, se száma.

— S ezek az orosz foglyok — mondja Pauer kapitány — még büszkék voltak, méltóságteljesek. A tisztük sötétben néztek maguk elé, bántotta őket, kétségbe voltak esve, hogy fogságba jutottak. Még más anyag volt, mint a mostani, amelynek akkor virul fel az arca, ha fogságba jut.

Aztán következik sűrű egymásutánban a többi dátum, a többi helységnev: mind orosz, mert a Hadik-huszárok a múlt év november elején hagyták el a monarchia határát s azóta egyfolytában orosz földön harcolnak, orosz kenyeret esznek.

A tél folyamán Miaczownál voltak hosszú ideig beásva a huszárok. Az oroszok ezer lépésnyire fekdtek fölük s hosszú ideig néztek egymással farkasszemet. Ok nem támadtak, a mieink pedig csak kisebb csapatokat küldtek időnként előre az oroszok erejének konstatálására. A téli tartózkodás folyama alatt látogatta meg a hadosztály Károly Ferenc József trónörökös is, akinek megjelenése a legnagyobb hatással volt a tisztikarra és legénységre egyformán s aki a legnagyobb megaláztatással nyilatkozott a hadosztály és az ezred működéséről.

(Megtanulják a huszárok a gyalogharcot.)

Az ezred, amely a tél folyamán mint megszálló és védőcsapat szerepelt, április elején lépett offenzívába s ettől kezdve ugyanúgy harcol, mint a gyalogos csapatok. A huszárok hamar megszokták a lövészárk életét s esodálatosan gyorsan sajátították el azt a harcmódot, amelyre béke idején soha nem tanították őket. Sőt túl is tettek mestereiken, a bakákon, akik csakhamar esodájára jártak annak, hogy a huszárok milyen pompás lövészárkot készítenek, azt milyen szépen felismerik, felszerelik, otthorossá teszik. S ha a harcok közben egy-egy peronyi szűnet következett be, a huszárok a lövészárkok mögött valóságos korszót rendeztek, tréfáltak, mulatoztak, az egész környék jó kedélyét ok tartották fenn.

Sandomierznek, a Wisztula menti erős orosz várnak, a kettős hidőnek elfoglalásáról beszél a következő láncszem. Annál az ellenállhatatlan rohamnál, amelyet a huszárok az élőművek ellen intéztek, esett el Wimptfen bász kapitány, aki rettenetesen bátorsággal rohant emberei élén, míg nyolc-tíz orosz körül nem vette s valóságos sertéssel le nem terítették. Amikor a sánctot elfoglalták a mieink, ott találták meg a hős kapitány holttestét csunyan kifosztva: elsedték a halottól minden értéktárgyát, pénzét, ékszerét, óráját az oroszok.

(A Klimontowi ütőzet.)

Pauer kapitány százada ezután a 92. gyaloghadosztályhoz került s a nagyvárú Klimontowi ütőzetben tüntette ki magát különösképen. Klimontow: a háboru legvéresebb neveinek egyike. Háromszor törték be az oroszok itt egy éjszaka folyamán ugyanabba az állásba s a mieink háromszor verték ki őket megint. Koromsötét volt minden s az

ember nem láthatta, barát, vagy ellenség, aki körülveszi. Tüzet nem lehetett gyújtani, nehogy célpontot nyújtson. Rettenetes tüzelés folyt, dübörgött a föld, egy pillanatra nem hagyták abba munkájukat az agyuk, gépfegyverek, puskák s végig az egész horizonton csak a fegyverekből egy-egy pillanatra kicsapódó lángot lehetett látni: borzalmasságában is nagy-szerű látvány. S ekkor parancs érkezik a gerencsolistól, a huszárok s koromsötét éjben induljanak el s konstatálják, hol és milyen terjedelemben törték át az oroszok állásait.

— Megkérdeztem századomtól — beszél Pauer kapitány — kik ajánlkoznak önként. Otazór annyi jelentkezett, mint ahány emberre szükségem volt. S elindultak a patulok az áthatlanul sötét éjben Csávossy báró és Pongrácz gróf hadnagyok vezérlésével, képzelhetetlenül nehéz feladatukat nagy-szeretettel oldották meg s mástól óra múlva már pontosan jelenthettem a brigadérosnak, hova irányítsák az odavont tartalékokat.

Aztán a huszártisztek vezetésével elindult a segítségül jött honvédezed a rettenetes ágyutűzben s hajnali négy órára véres küzdelem után visszaszorították ismét az oroszokat. Az ellenség a három támadásban annyi vért vesztett, hogy teljesen kimerült s az oroszok, akik eddig csak offenzív magatartást tanúsítottak, most minden gondjukat arra fordították, hogy védekezzenek s sietve erősítették meg állásaikat drótkadályokkal, tartva a mieink támadásától. Ekkor kapta meg, a Klimontowi véres napok után Pauer százados a signum laudis mellé a katonai érdemkeresztet, kitüntetést kapott a két hadnagy is s tizenegy vitézségi érem jutott a század hős huszárjainak.

(A huszárok szíve.)

— Csodálatosan jó anyag a huszár — beszél Pauer kapitány — nincs az a nélkülözés, fáradtság, amelyet szó nélkül le ne gyűne, a legnagyobb örömmel megy előre s legvéresebb küzdelembe s csak az bántja, csüggeszti, ha vissza kell vonulni. Csodálatraméltóan szeretik teledbvalójukat, nem egyszer tapasztalhattam, hogy saját életüket sokkal kevésbé becsülik, mint teledbvalójukéért akiért szívesen fel is áldozzák magukat. Nem egyszer csak a legnagyobb szigorral tudtam elejét venni annak, hogy ne akadályozzának meg abban, hogy előre menjek. A legnagyobb örömük azonban, ha kisebb patulban orosz foglyokat ejthetnek. Egyszer Pradla előtt egy kisebb huszárkötőmenny elővédként ment előre, amikor a fal szélén köveket adtak le rájuk. A „Vorpatrouille“ viszonzta a tüzelést, de alig néhány lövés után az oroszok eldobták fegyvereiket s felemelt kézzel közeledtek felénk. Voltak sokan, félénkebbek, akik elbujtak a faluban. A huszárok elől azonban nem lehet elbujni, felkutatták őket padlásra, istállóra s rövidesen százharmincat szedtek össze. S a százharminc orosz két huszár fedezete alatt küldték vissza. Mikor már a fogolytranszport vagy egy félóraja elindult, ismét jelentkezett öt orosz. Ezek csak megkérdezték, hogy merre kell menni s asszal minden őrizet nélkül laufschriftben indultak az oroszágoton a többiek után. Soha sem felejttem el, amikor megláttam, hogy egy orosz asszony az istálló ajtajában nagyon kapacitált valakk. Végre az asszony erőszakkal kihuz az istállóból egy orosz katonát s kezénél fogva vezet felém. Az orosz szemlesütve követi s aztán előttem levéve sapkáját elmozdította.

hogy meg akarta magát adni, de nagyon félt az asszony beszélt rá, hogy csak bujjon elő, nem lesz semmi baja.

— Különös passzióval tudatták a hussárok a győzelmeink hírét az oroszokkal. Így tudatták Przemysl elesését, amikor pedig Lemberg visszafoglaltuk, a derék hussárok felpingáltak egy nagy táblára:

Lemberg zabrali.

— Olyasvalamint jelent es, hogy Lemberg-et elvették, a hussárok nem tudtak többet oroszul, de akiknek szólt, így is megértették a dolgot. Egy hussár szónal el is indult a táblával s habár figyelmeztettem vállalkozásának veszélyes voltára, egész egyszerűen át-sétált az orosz lövészárókba, ott diskurált,

komázott még az oroszokkal, akik cigarettával is megkímálták s aztán szépen sértetlenül visszajött.

(Z. J.)

Olaszország kiugrik a négyes szövetségből?

— Meg akarja tartani Németország barátságát. — Olaszország nem üzen hadat Bulgáriának. —

— Távirati tudósítás. —

Genf, október 9.

Olasz diplomáciai körökben ismét komoly formában merült fel az az eshetőség, hogy Olaszország kiválik az entente hatalmak sorából, mert érdekeivel igen sok tekintetben összeütköznek az entente közös érdekei. A szerződésbontás gondolatával már a török-olasz hadüzenetet megelőzőleg is foglalkoztak, de olyan nyíltan és élesen, mint most néhány nap óta, még nem merült fel ez a terv, a mely most már-már konkrét alakot öltött.

Azokra a politikusokra, a kik még mindig a tiszta olasz nemzeti érdekeket tartják szemük előtt, nagy hatással vannak a Balkán legutóbbi eseményei. Az entente azon dolgozik, hogy Olaszországot szembe állítsa Bulgáriával, míg Olaszország azon az állásponton van, hogy egy bolgár-olasz hadüzenet nagyon messze térítene el Olaszországot attól a céltől, a melynek reményével a világkonfliktusban részt kért.

Olaszország ma még nem áll háboruban Németországgal és az olasz diplomácia ezt a viszonyt lent is akarja tartani. Erre mutat az olasz zöld könyv sok helyütt tendenciózus összeállításai, amelyekkel Vilmos császárt, Bülow herceget és a német diplomáciát dicsérik.

Az olasz politikusoknak már most az a nem alaptalan féltelmük vetődött fel, hogy amennyiben Olaszország Bulgáriával is-háborus viszonyba lépne, nem tudná elkerülni a német hadüzenetet.

Egyébként az olasz nacionalisták ragaszkodnak ahhoz az álláspontjukhoz, hogy a szláv népek harcától a latin népeknek távol kell maradniuk. Hogyha Franciaország vét is ez ellen a fel fogás ellen, ez még nem ok arra, hogy Olaszország is ugyanígy cselekedjék.

Olaszországot bizonyos megszabott célok vezették a háboruba, amelyeknek jogosultságában hitt, de be kell látnia, hogy az entente közös érdekeinek keretén belül ezeket sohasem tudja megvalósítani tudni. Eppen ezért Olaszországnak le kell vonnia a következményeket és igyekeznie kell érdekei védelmére mindent megtenni, ami még megtehető. A már alapjában elhibázott akciót most már nem lehet helyes utra terelni, de remélni lehet azt, hogy amennyiben Olaszország az entente-ből kilép, ez a lépése sok helyütt méltánylásra fog találni és megkíméli a nemzetet a további céltalan áldozatoktól.

Es a fel fogás ma általában elterjedt nemcsak a politikusok, hanem a józan polgárság körében is és a viszonyokat ismerő körök nem látják kizártnak, hogy az olasz politika is rövidesen ebbe az irányba fog tereledni.

Olaszország nem üzen hadat Bulgáriának.

Róma. A félhivatalos Giornale d'Italia jelenté, hogy a oár elhatározta Bulgária számára a hadüzenet elküldését. Miután ez megtörtént, Anglia, Franciaország, Szerbia és Belgium hasonlóképpen fognak cselekedni. Oriási feltűnést keltett, hogy az olasz félhivatalos nem tesz említést az olasz hadüzenetről.

Miért nem szállt Olaszország csapatokat.

Genf. A Gazette de Motreux igen érdekes jelentést közöl arról, hogy miért nem történtek olasz csapat szállítások a Balkánra. A jelentés hírül adja, hogy az olasz csapat szállítások egyelőre késedelmet szenvednek. Az olasz vezérkarban ugyanis erős ellentétek vannak erre vonatkozólag. Cadorna terve az volt, hogy Olaszország csapatai együtt szálljanak partra Szalonikiben a francia és angol csapatokkal, míg a francia és angol vezérkar sztratégiai szempontból azon a nézetben van, hogy Olaszországnak az albán partokon kell csapatait partraszállítani. Ennek azonban számos nehézsége van. Az Albániában történő csapat szállítást az osztrák-magyar flotta sűrűn cirkáló tengeralfőjárói, ha nem is akadályozhatják meg teljesen, de számos veszélyes okot szolgáltatnak arra, hogy a csapat szállító hajók eljutását és a kihozást megnehezítsék.

A másik ok az, hogy az albán törzsek között erős nyugalanság észlelhető. Albániában, ahol most szerb, görög és olasz érdekek ütköznek össze, nem menne simán az átvonulás a szerb határ felé. Görögország és Olaszország között még most is igen éles ellentét van az albán érdekszféra illetőleg és mert Görögország nem mutat határozott szándékot a négyes szövetség oldalán való beavatkozásra, illetékes olasz körök nem látják szivesen az albán partokon való akciót, illetve Szerbiának ezen az uton való támogatását.

A Corriere megelőzte a hadvezetőséget.

Basel. A Baseler Handelszeitung leplezte a Corriere della Sera legújabb baklövését, amellyel megelőzte az entente hadvezetőségeit. A Corriere vezető kket irt arról, hogy miképpen fogadta a görög lakosság Szalonikiben partraszállított entente csapatokat. Az olasz újság azonban elszámította magát, a partraszállítások ugyanis a viharok miatt két nappal később kezdődtek, mint ahogy azt kiszámították és így a Corriere abban a szerencsés helyzetben volt, hogy teljes egy nappal korábban számolhatott be a csapatok szívélyes fogadására.

tásáról, mint ahogy a partraszállítások megkezdődtek.

Görögország nem engedi meg a partraszállítást.

Páris. A New-York Heraldnak jelentik Athénből: A görög kormány megtiltotta a szövetséges csapatok Szalonikiben való partraszállítását. A szállítás két nap óta osakugyan szünetel.

London. A Manchester Guardian írja: Venizelos a szalonikii partraszállítás ellen tiltakozott, noha nem nagyon komolyan, az új kabinet hihetőleg meg fogja ismételni a tiltakozást, azzal a különbséggel, hogy ez komoly lesz.

Páris. A francia kormány átnyújtotta a bolgár követnek utlevelét. A bolgárok elhagyták a fővárost. A franciák megtagadják katonakötelesek utlevelét.

Szerbia félti Olaszországtól Albániát.

Genf. A Journal jó forrásból jelenté, hogy Szerbiának a franciák 120.000, Anglia pedig 30.000 embert ígért. A csapatok szállításával egyidejűleg egy olasz hadtest fog San Giovanni di Meduán keresztül kiszállni, hogy Montenegrón át a monarchia ellen vonuljon. A szerbek hangulata azonban nagyon olaszellenes, mert attól tartanak, hogy Olaszország Dalmácia nagy részére pályázik. Nikita állítólag táviratozott az olasz királynak, hogy hatvanezer tónyi montenegrói csapattal nagy ottenzivára készül az osztrák-magyar csapatok ellen.

Románia semlegessége.

Milanó. A ma ideérkezett görög lapok egy bukaresti táviratot közölnek, mely szerint Románia orvosokat, közszerkeket és automobiloikat enged át Bulgáriának.

Osztrák-magyar cégek szállíthatnak árut Romániának.

Bukarest. Illetékes helyről közölték mindazon romániai iparosokkal és kereskedőkkel, akik a penzügyminiszteriumnál lépéseket tettek osztrák-magyar áruk behozatala érdekében, hogy a román kormány és a monarchia között megegyezés jött létre, amely szerint az árukivitel Ausztria-Magyarországból Romániába megengedett.

A romániai kereskedők és iparosok tehát megrendelhetik a kívánt árukat, azonban figyelmeztetniük kell az árusító céget, hogy a kivitelre kérjen engedélyt, amit okvetlenül meg is kap.

Esküt tett görög kormány.

Athén. Az új kormány tagjai este öt órakor letették az esküt. A miniszteri lista ugyanaz maradt, mint az első hír közölte.

A szalonikii partraszállítás.

Rotterdam. A Petit Parisien-nek jelentik Athénből: A partraszállított francia csapatok egy része Szalonikitól négy kilométernyire kötött ki, majd rövid táborozás után haladéktalanul folytatták utjukat Gevgheli felé.

Szaloniki. A partraszállt csapatok hozzáfogtak a Gevghelitől Velleisig terjedő vasutvonal megszállásához és ez már befejezést nyert. A vasutvonal mentén gyorsan mezei és tábori erődítéseket emelnek, hogy megvédjék a haladás útját.

Urbán Iván báró meghalt.

A belügyminisztérium távirata. — Két törvényhatóság gyásza. — Temetés a vármegyeházáról.)

— Az Aradi Közlöny tudósítóiától.

Arad, október 9.

Arad városának és Aradmegyének közönségét mélyszélesen megrendítő gyászhir érte ma este: a belügyminisztérium elnöki osztályából érkezett távirati jelentés tudatta, hogy két törvényhatóság legelső embere Urbán Iván báró, akit mindenki csak szeretni, tisztelni, becsülni tanult, megszűnt élni. Néhány hétig tartó súlyos és fájdalmas betegség végzett a főispán életével; a gondos ápolás, a véinek feltöltése, aggodó szeretete nem tarthatta életben, ma este nyolc órakor örök álmra hunyta a szemét. Ősz fejű, nemes, arisztokratikus alakú kimerad életünkéből, energikus és népies szelid eszengései szava nem szól többé a közügyek irányításában a két törvényhatóság filéstermében, egyes, jellemes, minden szép és minden jó iránt lelkesedni tudó egyénisége, nem lesz többé jelölője, cimerezője azoknak az ügyeknek, amelyek intézésében főispáni jogkörrel szerepe lehetett. Egy mindig tárt ajtó, minden kérést meghallgató szív, nagyra, szépre, alkotásra kész elme, munkás és pihent el halálával.

Betegsége.

A halálhír, bármilyen megrendítő, a veszteség, bármennyire lesújtó és pótolhatatlan, a beavatottakat nem érte váratlanul. A főispán hónapok óta érezte a sok munka és a kor terhét, hetekkel ezelőtt pedig egyre súlyosbodó betegsége arra készítette, hogy hosszabb pihenővel, gondos szanatóriumi ápolással keressen gyógyulást. A világháború kitörése óta a főispán teendői a szokottnál sokszorosan nagyobb mértékben megsaporodtak. Őriási tömege a fontosnál-fontosabb ügyeknek gyűlt a főispáni hivatalba, kérvényezők, folyamodók, tanácsot, pártfogást kérők egymásnak adták a kilincset, bizalmas természetű sürgős akták, fontos táviratok özöne áradt napról-napra Urbán Iván báró főispán elé, aki csodálatos energiával, törhetetlen munkabírással végezte el a nagy munkát. Kora délelőtt megjelent mindennap hivatalában és hűséges titkárja Horváth Béla dr. segítségével sokszor még késő este is dolgozott az ügyek elintézésén. A nagy munka lassan-lassan megörölte a hatvan-kilenc éves ember szervezetét. A háború eseményeivel járó izgalom, a nagy tevékenység idegmegfeszítése mellé még egy szenvedélyes szokása járult abhoz, hogy beteggé tegye: munka közben csaknem szünet nélkül szivarozott. Egyik szivarról a másikra gyújtott és miután órákat töltött egyhuzamban az íróasztal mellett, a nehéz szivarok sorát szívta el. Már a nyár elején megérezte a bajt a főispán. Többször rosszultról, főfájásról panaszkodott, egy-két napos betegeskedés után azonban mindig friss energiával látott hozzá a munkához.

Végül sok rábeszélésre rászánta magát: néhány hétre pihenni megy. Menyházát választotta, ahol családjával, unokái társaságában csakugyan pihent pár héttig. Az első hetet azonban Menyházán már nagyon rosszul töltötte: csak botra támaszkodva tudott járni, gyengének érezte magát. A benne égő munkavágy azonban itt sem hagyta teljesen pihenni. A fontosabb ügyekről külön telefonon referáltatott megának és titkárját is többször kihívatta akták elintézésére. Unokái iránt érzett nagy szeretetével részt vett a Menyháza

fürdőn rendezett hadi jótékonyos hangverseny létrehozásában is. A pihenés után látszólag felrisszülve érkezett haza, átvette hivatala vezetését, de a munkával együtt visszatért a betegség is most már egyre fokozódó erővel.

Mintegy hét hét előtt, szeptember elején roppant kínos és fájdalmas rohamra volt a főispán. Ekkor családja rábeszélésére magához kérte Löwinger Miksa dr. közpórházi főorvost, aki alaposan megvizsgálta a beteg Urbán Iván bárót. Az orvosi vizsgálat eredménye lesújtó volt. A főispánt ugyan megnyugtatta Löwinger dr. és mozdást, sétát, pihenést, dohányzástól tartózkodást ajánlott, a család legidősebb férfi tagját, Urbán Péter bárót azonban már előkészítette arra, hogy a főispán állapota telettel komoly, miután betegsége stenocardia, szivedényelmeszesedés. A család a legnagyobb gondtal és óvatossággal igyekezett a munkájához ragaszkodó főispánt szép szerével rávenni arra, hogy menjen pihenni, de Urbán Iván báró szelid és makacs energiával ragaszkodott munkájához.

Azonban mindinkább gyakoriak lettek a rohamok és ma minden ötödik-hatodik napon előfordult, hogy olyan súlyos szivrohama volt a főispán, hogy haza kellett térnie hivatalából. Löwinger dr. állandóan kezelte ez idő alatt, többször iniekciokat is adott Urbán Iván bárónak, aki végül három hét előtt rászánta magát, hogy szanatóriumba megy teljes pihenésre. Eleinte egy bécsi szanatóriumot választottak, azonban a család a legrosszabbtól minden percben tartva, azt óhajtott, hogy közelebb legyen a nagybeteghez és ezért Löwinger dr. tanácsára a budapesti Liget-szanatóriumot választották. Szeptember 18-án utazott el Urbán Iván báró főispán, aki ugyszólván az utolsó pillanatig dolgozott hivatalában és még előtte való nap is aktákat intézett el, (amelyeket az utóbbi hetekben már valósággal dugdosni kellett előle.)

A szanatóriumba igen rossz állapotban érkezett a főispán. Utközben a vonaton rosszul lett és Békéscsabán heves rohamra volt, amely azután a szanatóriumban naponta ismétlődött. A Liget-szanatórium főorvosa Jakab László dr. Inrdy Béla dr. egyetemi tanárral konzultálta Urbán Iván bárót és az aradi diagnózist minden tekintetben megerősítették. A szanatóriumban csupán családja tagjait bocsátották a nagybeteg közelébe, egyébként a legteljesebb nyugalmat biztosították számára.

A naponta, néha néhány órán belül ismétlődő rohamok roppant kimerítették a főispánt, akit az is lehangozt, hogy állapota a teljes pihenésben sem javul. A múlt héten soraiból kiérezhető keserűséggel írta egyik aradi bizalmas jóismerésének, hogy egyetlen délutánon négy óra alatt öt rohamot szenvedett át. A szanatórium értesítései következtében a család tagjai fel is utaztak október elején Budapestre. Urbán Péter báró pár nap előtt hazakerkezett, azonban a főispán felesége fennmaradt és a szanatóriumban nagybeteg férje mellett tartózkodott a ma bekövetkezett katasztrófáig, amelyet előre láttak. Ma este nyolc órakor egy utolsó, rendkívül heves roham után Urbán Iván báró sokat szenvedett szive megszűnt dobogni.

A halál híre Aradon.

Este fél tíz óra tájban az aradi rendőrségre Bittner Róbert ügyeletes rendőrkapitánynak a belügyminisztériumból állami távirat érkezett. Trotina irodaigazgató, a belügyminisztérium elnöki osztálya részéről tudatott táviratban, hogy Urbán Iván báró főispán ma este nyolckor a Liget-szanatóriumban meghalt. Az elnöki osztály iroda igazgatója arra kérte a rendőrséget, hogy a halálesetet hozza a család tudomására. Bittner kapitány mindenekelőtt a főispáni titkárral lépett érintkezésbe. Horváth Béla dr. főispáni titkár időközben a miniszterelnökségről rövid telefonhíradásban is informálták a főispán haláláról.

Urbán Péter báró, Dálnok Nagy Lajos dr. alispán, Schill József főjegyzőt néhány perccel utóbb értesítették a két törvényhatóságot ért gyászról és elterjedt csakhamar a halál híre az aradi nyilvános helyeken. A főispán halála mindenkit mélyen megrendített és az a megdöbbenés, az a gyász, amely kiált az aradokon. Legjobb mutatta, hogy a főispán elvesztése a város minden polgárának átértett vesztesége.

Urbán Péter báró lakásán, a Szent László-utcai Urbán palotában este tíz óra után tanácskozássra gyűltek össze Dálnoki Nagy Lajos dr. alispán, Schill József főjegyző és Horváth Béla dr. főispáni titkár, hogy megbeszéljék a temetés előkészületeit. Ebben a tekintetben egyelőre még semmi végleges megállapodás nem történt, csak az bizonyos, hogy Urbán Iván báró holttestét hazaszállítják Aradra, itt a vármegyeházáról kísérik utolsó útjára.

Az aradi nemzeti munkapárt elnöksége már az éj folyamán táviratban fejezte ki részvétét Sándor János belügyminiszternek a magyar főispáni kar egyik legkiválóbb tagjának elhunytá felett.

A főispán halála valószínűleg halasztást hoz a készülő Augusztus-ünnepségekbe. Ma késő éjjel már nem volt idő arra, hogy a tekintetben végleges megállapodás történhessen. Lehetséges azonban, hogy a két törvényhatóságot ért nagy gyászra való tekintettel a főhercegasszony látogatása ezúttal is elmarad. A gyász, a temetés napjai nem látszanak alkalmasnak arra, hogy hangos ünnepséggel, hangversennyel ünnepeljen a város, amely első emberét siratja.

A főispán a megye és a város életében.

Öt esztendő óta állt most egyhuzamban a két törvényhatóság élén Urbán Iván báró. Ez az öt esztendő mindvégig a legteljesebb harmóniában telt el. A főispán és a két törvényhatóság, de a két törvényhatóságnak minden egyes polgára megértették egymást. Azok közé a ritka emberek közé tartozott a főispán, akiknek egyetlen egy ellenségük sincs. Munkában töltötte hivataloskodását és munkát kívánt az alatta levő hivataloktól is. Ahol ezt látta, ahol munkára való készsége tapasztalt, ott csak támogató, segítő készsége mutatva mindenben.

Mintán fiatal éveiben maga is mint kis megyei tisztviselő kezdte a közigazgatási pályát: Urbán Iván báró mindenkor megértője maradt a tisztviselői gondoknak, bajoknak és igazi jóakarója, legjobb, atyai barátja volt minden tisztviselőjének. Arad város tisztikarának most érvényben levő modern nyugdíj-szabályzatát például egyenesen Urbán Iván báró óhajára készítették és volt azon, hogy ez a szabályzat mielőbb jóváhagyva léphessen életbe.

Az utóbbi években a legnagyobb odaadással és szeretettel a modern aradi kórház megteremtésén fáradozott. A régi megyei kórház újjáépítését valósággal életcéljává tűzte ki. Sokszor mondogatta meghitt körben (még a háború kitörése előtt):

— Ezt az egyet akarom még megcsinálni, mint főispán: az új kórházat. Azután megyék pihenni.

Energiaja és munkája célhoz is vezetett. A nagy és szinte leküzdhetetlennek látszó akadályok elhárultak, a szükséges anyagi eszközöket a vármegye és város kórházi célú alapjaiból egyesíteni sikerült és Urbán Iván báró főispán keze nem csupán vezette a nagy művet, hanem vigyázott arra is, hogy a megvalósítás a legjobb kezekben maradjon.

Az új megyei kórház Urbán Iván báró nevéhez fog fűződni. Az összes alapvető munkákat ő végezte el és csak a világháború kitörése akadályozta meg, hogy a kiválasztott területen, kész és jóváhagyott tervek szerint még nem épül ma Arad új kórháza, amely méltó lesz a szép feladathoz és ahhoz a férfiuhoz, akinek buzgalom, lelkesedése lehetővé tette a megvalósítást.

A megyei és városi bizottságok ülésén mint elnök, ha csak tehette, az öt év alatt mindég részt vett a főispán. Behatóan érdeklődött a tárgyalásra kerülő ügyek iránt, a fontos kérdésekben mindig az igazságnak megfelelően volt tájékozva és nem habozott véleményét ilyenkor kifejezésre is juttatni. Vihar, csapadék olyan közgyűlésen, ahol a főispán elnökölt, elképzelhetetlen volt; tiszteletet parancsoló egyénisége előtt öntudatlanul is meghajolt mindenki, pártatlan igazságszeretete előtt elnémult minden szót.

Urbán Iván báró gazdasági tevékenysége.

Arad gazdasági világában nem csak állásának, hanem előkelő egyéniségének megfelelően is vezető szerepet vitt Urbán Iván báró. Az volt a tulajdonsága, hogy amire vállalkozott, azt keresztül is vitte, ahol szerepet vállalt, ott dolgozott is. Nem volt barátja a díszkedvéért való tisztségeknek, minden helyen: akár pénzügyet, akár egyesület élén előbbre vioni, sikerre juttatni törekedett az eszméket.

A pénzügyi és gazdasági életben három tekintélyes vállalat élén betöltött vezető helye juttatott Urbán Iván bárónak irányító szerepet. Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnak igazgatósági elnöke volt és minden tekintetben szeretettel foglalkozott a virágzó nagy pénzügyet életével. Tevékeny részt vett a legnagyobb magyar magánvasutársaság igazgatásában, mert az Acsoevnek nem csupán igazgatósági tagja, hanem végrehajtóbizottsági elnöke is volt. Elnöke volt ezenkívül a Polgári Takarékpénztárnak is, igazgatósági tagja a Hungária textilgyárnak, választmányi tagja az Aradvármegyei Gazdasági Egyesületnek.

Az egyesületi életben különösen a Fehérvári gyermekvédő egyesület, a Patronázegegyesület és a Kaszinó elnöki székéből fejtett ki munkásságot, de résztvett még igen sok aradi egyesület életében.

Politikai szereplése.

Külön fejezet illeti meg Urbán Iván báró politikai szereplését. A főispán, aki törhetetlen és el nem tántorítható hiva volt a szabadelvű eszméknek, ezen a téren is a legideálisabb emberek közé tartozott. Pártjának — régebben a szabadelvű pártjának, most pedig a nemzeti munkapártjának — hűséges és lelkes tagja volt, de magatartása itt is olyan volt, hogy legfeljebb ellenfelei voltak, politikai ellenségei soha.

Tisza István gróf a legintimusabb barátságával tüntette ki Urbán Iván báró főispánt. A munkapárt megalakulása után Urbán Iván Tisza külön kérésére vállalkozott arra, hogy másodszor is belépjen a főispáni székbe, főispáni munkába. Amikor pedig a legutóbbi kormányválságnál Tisza Istvánra esett az uralkodó válaszlása, a miniszterelnök megbeszélte politikai barátaival, hogy vállalja-e a kormányalakítást. Ezek között volt Urbán Iván báró főispán is. Minden Aradot érdeklő kérdésben döntő befolyása volt a főispán szavának, a munkapárti klubban és az ország politikai körében egyaránt úgy ismertek, mint akinek a szavát a miniszterelnök meghallgatja.

A főispán osaládi élete.

Azt az időt, a melyet a közéleti tevékenység, a nagy tisztséggel együttjáró nagy elfoglaltság szabadon hagyott, legszívesebben unokái környeretében töltötte a főispán. Osaládi élete mindvégig a tökéletes és harmónikus boldogság jegyében folyt le. Felesége, született Purgly Mária, igazi nemeszívű és kifogyhatatlan jóságú lady patronessze az előkelő aradmegyei társaságoknak és a régi nagyszonyok stílusában való háziasszony.

A Szent László-utcai Urbán palotában, a zimándi kastélyban, legutóbb a menyházai fürdőn végtelenül bájos volt látni Urbán Iván bárót, hogyan vették körül unokái, hogyan foglalkozott velük. Fiának, Urbán Péter bárónak három fiát, Iván, Gáspár és Pál bárókat rendkívül szerette, valóságos lelkesedéssel beszélt a most katonáskodó ifjabb Iván báróról, a mikor önként jelentkezett szolgálatra a husz évet be nem töltött fiú. De nem kevesebb szeretettel foglalkozott leányának Blaskovich Erneszt földbirtokos feleségének gyermekeivel is. A boldog és meghitt szeretetben élő családra most leborult a feledhetetlenül drága, aranyos szívű és gyermeki jó kedélyű osaládi elvesztésének mély gyásza.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Vasárnap: délután: „A bájos ismeretlen”, operett újdonság először. Este: „A Falu rozsa”, pályadíjnyertes népszínmű, új betanulással.
Hétfő: „Lengyelvér”, operett.
Kedd: „Van-e babája”, bohózat.
Szerda: „A két jó madár”, újdonság, a Vigszínház műsordarabja.
Csütörtök: „A két jómadár”, újdonság.
Péntek: „Bőregér”, operett.
Szombat: „Kávéházi Konrád” operett újdonság először.

* A Kölcsey Egyesület évkönyve. A jövő hónapban megkezdődnek a Kulturpalotában a Kölcsey-Egyesület előadásai, amelyeket az első háborús esztendő sikere után most két-tizedik buzgalommal rendez az elnökség. A Kölcsey-zsurok törzs közönségét: az egyesület tagjait azonban ezidén nemcsak az a meglepetés éri, hogy újabb érdekességeket ígér számkra a felolvasások programja, hanem megkapják a kulturpalotában eddig tartott Kölcsey-zsurok legszebbjeit is a Kölcsey-Egyesület évkönyvében. Az egyesület közgyűlése elhatározta, hogy a gazdag munkásság eredményeit ezentúl évkönyvben is örökíti. A régebben kadvelt és szívesen olvasott Kölcsey-évkönyvek új sorozatának első kötete most őszszel kerül ki a nyomdából Márki Sándor dr. kolozsvári egyetemi tanár előszavával. Az évkönyvet, amely összefoglalja a Kölcsey-Egyesületnek a kulturpalotában végzett munkáját, tartalmazza az ott tartott legérdekesebb elő-

adások szövegét és az egyesület tagjainak teljes névsorát is, a Kölcsey-Egyesület minden tagja megkapja, aki a második félévre járó tagsági díjat befizette, vagy új tagként beiratkozott. A tagsági díjak a kulturpalota könyvtárhelyiségében a délelőtti hivatalos órák alatt már most kieyulíthetők.

* A színház hírei. A jövőhét műsora. Értékes és érdekes műsor élénkíti a jövőhét játékrendjét. Hétfőn és kedden a Vigszínház nagy-sikert aratott bohózatának „A két jómadárnak van a bemutató előadása. Szerdán a Lengyelvér operett, Horváth Micivel. Csütörtökön Várad Margit és Horváth Micivel, A Bőregér operette kerül színre. Pénteken megismétli a társulat a Van-e babája című nagy sikert aratott bohózatot, és Szombaton kerül színre Guthy Soma és Barna Izsó bohózatos operette újdosága A kávéházi Konrád, melyben a társulat összes tagjai foglalkoztatva vannak, a fővárosi színháznak ez volt az idei kassa darabja, melyre nap-nap után megtelt a nézőtér. A társulat elsőrendű tagjai játszóak.

* A Kárpátok hősnője. (Háborús szenzáció az Urániában.) A színház tegnapi bemutatója nem várt erkölcsi sikert hozott, mert a közönség meleg érdeklődéssel és látható rokonszenvvel kísérte a nagy háborús dráma minden epizódját. Az a vakmerő bátorság, amelylyel a hősnő megmenti az egész falut kozák hordák garázdálkodásától és az ön feláldozó, amelylyel honfitársainak megmentésére siet, olyan jellemvonások, amelyek feltétlen tiszteletet parancsolnak mindenki szemében. Mielőtt végig drámaisán emelkedő, izgató jelenetek sorozata kapcsolódik egymásba és a végjelleményeknek tüneményes szépségei magával ragadják a nézőt. A dráma mellett egy pompás katonai vígjáték is van a műsoron, mely úgy esztékényével, mint ötletes aktuális humorával a legnagvobb sikert aratta. — „A rejtelmes koporsó” a bűnügyi drámák legkiválóbbja, mely a budapesti színházakban sorozatos előadásokat ért és melyben Mária Bonnard a legkiválóbb moziszínész játszik már holnap az Urániában.

* Psylander, Henny Porten, Egy rezervista álma. (Az Apolló-színház szenzációs híre.) A mozi kulturájának valósággal felhalmozott eseményeiből állította össze az Apolló-színház jövő heti műsorait. A hetet Psylander nyitja meg, a kit legújabb nagyszerű szerepében, „A gavallér”-ban látunk viszont. A Nordisk Films Compagnie-nak ez a kép az őszi slágere, amelyben Psylander gyönyörű alakítást nyújt. Előrelátható, hogy a Psylander-kultusznak új lendületet fog adni ez a Nordisk-dráma. A gavallér hétfőn és kedden megy „A frakkos Rencó” című ragyogóan ötletes Nordisk-vígjátékkal együtt, Szerdán Henny Porten, a népszerű, szép szóke német diva veszi át az Apolló-színház slágerhatét. Vass Richárdnak egyik csodaszép klasszikus művében, Alexandrában (Egy leány története) lép föl. Vass drámája irodalmi szempontból is nagy eseményt jelent a moziélelemben, de kétszerez értéke van a darabnak Henny Porten megjátszásában. Három napig marad műsoron „Alexandra”, azán szombaton és vasárnap a Ziehrer hatalmas zeneművéhez készített szenzációs háborús drámával (Egy rezervista álma) zárja le a sláger-hetét az Apolló, amelynek ez a produktivitása fölélszárnyalja a legnagyobb világvárosi moziéleleleket is. Holnap vasárnap a tegnap és ma bemutatott értékes Nordiskműsor kerül utoljára vetítésre.

* A társaság. A magyar nőről írt poétikus vezetőket Nadasdi Baán Achilles A társaság legújabb számába, melynek regénye, tárcája, aktuális cikkei és illusztrációi most is érdekesek. A társaság előfizetési ára egész évre 18 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, Ritz-szálló.

November 3:

az elesett hősök napja.

(Változások a csanádi klérusban. — Glattfelder Gyula püspök pásztorlevele.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, október 9.

Glattfelder Gyula dr. megyés püspök most adta ki idei tizennegyedik körlevelét, amely több közérdekű háborus rendelkezést közöl. A főpásztori körlevél siszorsban a halottak napjára engedélyezett három szentmise szövegéről szól, latin nyelven ismertetve a pápa rendelkezését.

— Kötelességünk — nyomond a pásztorlevél folytatásán — hogy halottak napján megemléssünk az emlékezésnek és a hálás kegyeletnek a hálykját, szívvel-lélekkel és buzgó imádsággal megemlékezzenek azokról, akik ebben a háboruban a legnagyobb áldozatot hozták értünk, amit ember az 5 felebarátjéért hozhat. Azért elrendeli a püspök, hogy az évi november hó harmadikán a püspöki székesegyházban és minden plébániatemplomban ünnepélyes istentisztelet tartassék a mostani háboruban elesett, vagy elhalt katonák lelki üdvösségeért. A papok buzdítsák a híveket, hogy a gyászmisén minél többen vegyenek részt.

Elrendeli a megyés püspök továbbá, hogy október második vasárnapján, a magyarok nagyszonyának ünnepén a székesegyházban és az egyházmegye összes plébánia- és szerzetes-templomaiban reggeltől-estig szentségimádás és rózsafüzérimádás legyen. A hívek szeretetébe és támogatásába ajánlja a József kir. hercegről nevezett szanatórium egyesület mozgalmát a tüdőbeteg katonák érdekében.

Az egyházmegyében történt személyi változásokról számol be végül a körlevél. E szerint az Arad közelében levő plébániákon a következő változások történtek: az egyházmegyei szolgálat alól felmentést nyertek és nyugalomba vonultak: Káplár Mihály tb. kanonok, nagyikindai plébános, Kovács Sándor dr. szentszéki úrnök, apátfalvai plébános, Szabó Márton dr. facsádi plébános a lugosi körület esperese lett.

Plébánosi javadalmat nyert Bakfay János battonyai plébánoshelyettes Temesváron. Ideiglenes plébánoshelyettes lett Manóv Péter Temesvár-gyárvárosi hitoktató Apátfalván, Berezyay Gyula Csermón.

Athelyeztettek a következő segédlelkészek: Bittenbinder György Gyorokról Törökbecsre, Glázi Miklós Németszentpéterről Ujaradra, Szijártó Géza Magyarpécskáról Németszentpéterre, Unterreiner József dr. Elekről Temesvár-Józsefvárosba. Ujmiséskáplánoknak küldettek: Mayer Vince Gyorokra, Steinkampf József Elekre, Ocsay György Battonyára, Takács Miklós Magyarpécskára.

Hittanári vizsgálatot tett Kocska Imre és Vörös Tivadar aradi minorita-hitoktatók.

Tábori lelkészi szolgálatra újabban behatoltak Gál Arpád István csermői plébános,

Mihálovits Gyula szakálházai segédlelkész és Kahlosz Miklós gyertyámosi segédlelkész. Nincsen még egy második egyházmegye, ahonnan annyian teljesítenének katonai lelkészi szolgálatot, mint a csanádi egyházmegyében. Közel ötven lelkésze, plébánosa az egyházmegyének teljesít tábori lelkészi szolgálatot.

A megyéspüspök október elsőjén papokká szentelte Hromadka Antalt, aki már meg is tartotta primiciáját és Schöts Balászt, aki Svábjában végzi hittudományi tanulmányait.

Nem semmisítik meg a száznegyven mázsa cukrot

(A pitvarosi kolerás munkás. — Főzéssel fertőtleníti a lefoglalt cukrot.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 9.

Csütörtökön este, mint az Aradi Közlöny hírel hozta, az aradi rendőrség egy táviratot kapott a battonyai főszolgabirtól. A sürgöny arra kérte a rendőrséget, hogy Éles Armin és Ferber Lajos aradi fűszerkereskedőkhöz csütörtökön, szerdán és kedden érkezett összesen száznegyven métermázsa mezőhegyesi sűveg-cukrot nyomban foglalja le, miután a mezőhegyesi cukorgyárban egy munkás kolerában megbetegedett. Szeczkovszky Teofil ügyeletes rendőrhadnagy este hét órakor kapta meg a táviratot és nyomban intézkedett, hogy a cukrot még az est folyamán lefoglalják. A rendőrség emberei későn éjjel hatalmas társzekereken szállították ki a cukrot és a vele érintkezett egyéb fűszerárúkat a járványkórház fertőtlenítő raktárába. A cukorból azonban már mintegy hatvan métermázsa hiányzott. Ezt még a megérkezés napján elszállították a kereskedők részint aradi magánosoknak, részint pedig helybeli és vidéki kiskereskedőknek. A rendőrségen intézkedtek, hogy ezeket a cukrokat is helyezék valahogy vesztégszár alá. Azóta a dologban nem történt semmi változás, míg ma a rendőrség a battonyai főszolgabirtól telefonon megtudta a cukor lefoglalásának részleteit.

A mezőhegyesi cukorgyár egyik munkás Kucserák Márton pitvarosi lakos, aki hétfőn és kedden a gyár csomagoló osztályában dolgozott. Kucserák ezen a héten a sűveg-cukrokat csomagolta. Kedden este Kucserák teljesen egészségesen hagyta el a gyárat, ahol már másnap szerdán reggel nem jelentkezett a munkára. Hamarosan megjött a híre annak, hogy Kucserák az éj folyamán meghalt. Az orvosi vizsgálat azt állapította meg, hogy a munkás kolerás tünetek között hunyt el. Csütörtökre pedig pozitíven kiderítették, hogy Kucserák ázsiai kolerában halt meg, melyvel Pitvaros község már hosszabb idő óta meg van fertőzve. Ezen a napon már Kucserák egyik leányán is megállapították az ázsiai kolerát. A szerencsétlen leány állapota tegnapra válságosra fordult.

Csütörtökön mikor a battonyai főszolgabirtónak bejelentették az esetet, nyomban kiszállt Mezőhegyesre, ahol kiderült, hogy a gyárban Kucsera hétfőn és kedden körülbelül kétszáz darab sűveg-cukrot csomagolt. Megállapítást nyert az is, hogy ezeken a napokon csomagolt cukrokat, mint ahogy a gyárnak jelenleg nincsen raktáron cukra, nyomban elszállították szerde az egész országba. Jutott ezekből a cukrokból Aradra és juthatott Sere-

jevőbe is, ahová szintén expedáltak ezeken a napokon. Az elővigyázat kedvéért Előszászky főszolgabirtó mindehova, ahova csak ezekből a cukrokból szállítottak, küldött egy-egy táviratot. Lev került a távirat Aradra is, habár az nem is bizonyos, ezek voltak-e azok a csomagok, melyek a kolerában elhunyt munkás kezei mentek keresztül.

Hogy most mi lesz a fertőtlenítésben elhelyezett hatalmas cukorraktárral, ezelőre még nincs eldöntve. Tisoh Mór dr. főorvos és Hecht Arnold dr. tb. főorvos a napokban fognak ebben az ügyben határozni. Valószínű azonban, hogy vagy sziruppá fogják felfőzni a cukrot, vagy pedig felszórják a cukorgyárat, hogy záros határidőn belül vegye vissza a cukrot és beolvastás után használja fel.

Azokat a munkásokat, akik a cukrokat kiszállították és akik a cukorral érintkeztek, alaposan fertőtlenítették.

HIREK. LEGUJABB.

Erkezett reggel 9 órakor.

Általános védkötelezettség Angliában.

Rotterdam. Megbízható hír szerint az angol minisztertanács elhatározta az általános védkötelezettség behozatalát. Az indítványt Lloyd George tette és Kitchener is támogatta. A minisztertanácsban Grey telovasta a francia és orosz kormányok átiratát, melyben Anglia nagyobb részvételét követeli. Ennek hatása alatt a minisztertanács elfogadta az indítványt és intézkedett, hogy az egész országban az összes tizenhét és ötven év közötti férfiak összeírassanak.

Fél az entente a görög seregtől.

Chlassó. A Corriere della Sera jelenti Athénből: Az entente követei még kedden este felkeresték Venizeloszt, hogy felvilágosítást kérjenek lemondásának okairól. Szerdán az angol követ a királynál volt és a kihallgatás után a négyes szövetség többi követét tanácskozássra hívta össze, hogy a leendő intézkedéseket megbeszéljék. A tanácskozáson elhatározták, hogy a hitelnyújtást Görögországnak beszüntetik. Franciaország eddig tíz millió előleget adott a görög hitelre. Hír szerint a négyesszövetségben nagy az aggodalom a Szalonikiben partraszállított csapatok helyzete miatt. Az az általános vélemény, hogy nem lenne célszerű a csapatokat Szerbiába küldeni addig, amíg nem biztos, hogy mit tesz a görög hadsereg, mely így a csapatoknak háta mögött lenne. Politikai körökben azt hiszik, hogy Görögország semleges marad. Zaimisz miniszterelnök állítólag jóakaratu semlegességet ígért az ententének.

Páris. A francia sajtó szemléldései visszatükrözik a franciáknak a görög események felett való csalódásukat. A lapok a probléma horderajét és következményeit mérlegelik. Igyekeznek leplezni csalódásaikat, hogy őket a balkáni viszonyok ismerőit, a helyzet ilyen kifejlődése nem lepte meg. Azt írják, hogy

Konstantin király Venizelos tudta nélkül tárgyalásokat folytatott Németországgal és Bulgáriával, miatt Venizelos tárgyalásai az entente-tal javában folytak.

Rasputin kegyvesztett.

Kopenhága. Pétervárról jelentik: A cár kedvence, Rasputin elvesztette a cár kegyeit és állítólag Goremykin tanácsára a cár Szibériába küldte.

— **Tíz millió koronát jegyzett a király a magyar hadikölcsönre.** *Budapestről* jelentik: A király tíz millió koronát jegyzett a hat százalékos magyar és hasonlóan tíz millió koronát az öt és fél %-os osztrák hadikölcsönre. — A hadügyminiszter megengedte a harmadik hadikölcsön kötvényének katonai házassági óvadékként való felhasználását és az óvadékok megterhelését a jegyzések céljából.

— A tanács a sebesült katonák szórakozása ellen. A tanács ma tartott ülésében Kovács Vince kultúratanácsnok bejelentette, hogy az Apolló moziban az ellenőrzést végző városi kiküldött jelentése szerint a színházba sebesült katonák ingyen járnak be. A tanácsot rá lehetett bírni arra, hogy ezt eltiltsa és utasították a mosi tulajdonosát, hogy csak az engedélyezett időben, pénteken délután 3-5 óráig bocsássa be ingyen a sebesült katonákat, mert nem lehet a város pénzéből jótékonykodni. Kiváncsiak vagyunk, vajon Berlin, vagy Bécs, vagy akár Budapest tanácsa merne-e olyan határozatot hozni, anélkül, hogy a legjogosabb haragot és felháborodást ne provokálná? Szégyen lenne, ha Magyarországon a hatósági gyámok olyan bakugrást követhetné el, hogy valaki magántulajdonát alkotó színházba ne azt bocsáthassa be ingyen, akit akar. Különben ez a kérdés már egyszer el volt intézve és akkor Jegessy Károly dr. tisztii főügyész megmagyarázta a tanácsnak, hogy jogi abszurdum, amit elő akar írni és ha nem tudja ellenőrizni a szabadjegyeket, akkor ne vállalkozzék erején túl fekvő dolgokra, ma a főügyész nem volt az ülésen. A tanácsnak fáj ugy látni a néhány újságírói szabadjegy és szegény sebesült katonák hátán az újságírókon akar ütni. Ez is zsáner, ez is stílus, de Arad város tanácsa nyíltan is megmondhatja, hogy antiszarnalizista érzelmek dagasztják a keblét. Ehhez több joga lenne, mint valakinek a házában parancsolgatni. Ugy értesít bennünket az Uránia vezetősége, hogy ő a tilalom ellenére is beereszti a sebesült katonákat és megtízeti érték a várostól követelt percentet.

— **Két millió métermázsával több tengeri, tizenhat millióval több burgonya termett mint tavaly.** *Budapestről* jelentik: A földmívelésügyi minisztérium legutóbbi termésjelentése szerint az idén a kukoricatermés 45,862,311 métermázsa, tavaly 43,768,820 volt. Huszonhárom vármegyében az átlagos termés holdankint tíz métermázsan fölül és huszonkét vármegyében, köztük Aradmegyében is, az átlag termés nyolc métermázsan fölül várható. A burgonyatermés ebben az évben 56,978,534 métermázsa a tavalyi 40,143,000 métermázssal szemben, míg a cukorrépa-termés 24,884,791 métermázsa a tavalyi 40,143,000 métermázssal szemben. Aradvármegye a legjobb átlagtermést remélő huszonkét vármegyéhez tartozik.

— **Aradi diákok fátyásmenete Brádon.** Az aradi általi főiskola 21 tanulója Elekes Pál tanár vezetése mellett a szürati vakáció alatti Brádon volt tanulmányuton. Csütörtök délután Szathmári Károly brádi polgári iskolai tanár kalauzolásával a Sieretu hármass csucsát mászták meg. Fenn a hegytetőn pihenés közben több mint másfél óra hosszat tisztán hallották a szerb harotérről idehatoló ágyudörgést. Vasora közben váratlan öröm érte a kirándulókat. A postára érkezett sürgöny hírül hozta katonáink átkelését a Dunán és a Száván és Belgrád eltolalását. Kitérő lelkesedéssel ünnepelte az ifjuság az örömhír hallatára a szövetséges fejedelmeket, hadvezéreket és dícső hadseregünket; majd felugrálva székeikről az étterem közönségével együtt lelkesen énekeltek el a Hymnuszt és Wacht am Rheint. Weter Péter brádi állomásfőnök szíveségéből kapott fátyákkal, lampionokkal, villanylámpákkal és zászlókkal ismét Szathmári tanár vezetésével lelkes hangulatban, énekesző mellett tüntető körmenetben hozta tudtára Brád lakosságának az örömhírt. Ifjaink lelkesedése még jobban fokozódott, midőn nem egy ablakot fényesen kivilágítva találtak. A főtéren a gyülekező közönséggel együtt ismét elénekeltek a Hymnuszt és Wacht am Rheint, végül a Brádi-utcán át jókedvben szállásukra tértek tüntető ifjaink. Másnap Olasz főmérnök szakzerű kalauzolása mellett a Gura-Bárczi zuzóműveket tekintették meg. Délután végül Ambrus mérnök ur a bánya bejáratát, az aranykamrát és az előkészítőt mutatta meg. Harmadnapra tervezett slváci utról a ködös-esős időjárás miatt le kellett mondani.

— **Egy apa tragikus halála.** Megdöbbenően szomorú gyász eset történt tegnap egy aradi családban. Kuszálk József aradi faszerszám kereskedő Józsika nevű nyolc éves kislánya pár nap előtt vörhenyben megbetegedett. A gyilkos kór hétfőre végzett a kislánval. Alig temették el a kisgyermeket, az apja is megbetegedett. A szerencsétlen ember elkapta kislányától a veszedelmes betegséget, melynek az ő szervezete sem tudott ellentállani s tegnap Kuszálk József is meghalt. A tragikus véget ért kereskedőt holnap, vasárnap délután négy órakor temetik a felső temető halottas csarnokából.

— **Hitoktatói jubileum.** Csendben, minden külső zaj nélkül ünnepelte tegnap Krausz Jónás hitoktatói működésének 25-ik éves fordulóját. Volt tanítványai és ismerősei Faragó Rezső és Gabos Jenő dr. vezetése mellett küldöttségileg keresték fel ez alkalommal. Gabos Jenő dr. a volt tanítványok nevében üdvözölte Krausz Jónást, kinek működéséhez körülbelül 10,000 izraelita gyermek vallásérkölesi nevelése tüdődik. Faragó Rezső pedig a volt tanítványok és szülők értékes ajándékát nyújtotta át. Krausz Jónás magasröptű beszédben mondott köszönetet a megemlékezésért. A középiskolai tanulóifjuság nevében Hecht Endre és Vadász Dénes üdvözölték hitoktatójukat.

— **Adományok.** A polgármesteri hivatalba a köze közö adományok folytak be, a hadbavonultak hátramaradottjai javára. Barsi Aurél 2 kor. 36 fillér, Mikosevits Iván 20 kor., Fischer Jenő dr. ügyvéd 10 kor., N. N. 12 kor., Fischer Jenő dr. a rokkant katonák javára 10 koronát adományozott. Vámos Antal, Arasz Kristóf rokkant katona javára 100 koronát gyűjtött.

— **Adomány.** Basch Simon és neje Pázmán pusztáról 20 koronát küldtek a rokkant és bésna katonák slapiára, mint Mittler Izidor dr. ravatalára szánt koszoru megváltásáért.

— **Nincs kenyér falun.** *(Panaszos levél.)* Tisztelettel felkérem, mint b. lapja előfizője, hogy szíveskedjék e panaszunknak helyt adni és b. lapjában közzétenni, hogy mi ópálosiak a nagy drágaság mellett oda jutottunk, hogy már *kenyerünk* sincs, dacára, hogy az egész országban buza és liszt bőségben van. Ugyanis, határ falun is lakunk a kenyérsütés oly körülmenyes dolog, hogy magánházaknál, már alig sütnék otthon kenyeret, de még a eselések sem vállalják e munkát. Évtizedek óta nálunk egy kenyérsütőde látja el a kenyérszükségletet, azonban a sütőde tulajdonosa tegnap kijelentette, hogy több kenyeret *nem fog sütni mert sehöl sem kap lisztet, még készpénz fizetés mellett sem, mert a hatóság nem engedi meg a vételt neki, a lisztvásárlást.* Aradról kaphatna bármennyit de nem szabad kihozni. Ez okból azon kérellemmel fordulunk a nagya Szerkesztő Urhoz, hogy szíveskedjék e nagy bajunkban segítségünkre lenni és a panaszunkat közzé tenni, talán ennek sikere lesz, és a hatóság, módot fog nyújtani, hogy mi ópálosiak, ha már egyebet nem, legalább *kenyeret* ehessünk. Több ópálosi lakos nevében egy előfizető.

— **A Házasszonyok szives figyelmébe.** A mosóüstöknek a hadsereg részére történő leforgalása újabb gondot ró a joggazdaszanyokra. Helyzetüket megkönnyebbitendő, elhatároztak, hogy egy németországban igen elterjedt közkedveltségnek örvendő és általunk kipróbált mosókészüléket, melyről e laphoz csatoltan ismertetőt küldünk, hozunk forgalomba, mely praktikus és gazdaságos voltánál fogva minden háztartásban nélkülözhetetlen. Kezelése a lehető legegyszerűbb. Használatát által a fehérnemű hófehér lesz. A fehérneműt nem rongálja. Gázfogyasztása minimális. A minta gyárunkban megtekinthető. Érdeklődésre készséggel szolgálunk felvilágosítással. Ezen készüléket az ismert feltételek mellett bárbe is adjuk. Tekintettel a szállítási nehézségekre ezen készüléket csakis csoportokban rendelhetjük, miért is tisztelettel kérjük fogyasztóinkat szükségletüket mihamarább előjelezgetni. A légszuszgyár.

— **Rendkívüli közgyűlés.** Arad város törvényhatósági bizottsága október hónap 11 dik napján d. u. 4 órakor rendkívüli közgyűlést tart, ezzel a tárgysorozattal. 1. A tanács javaslata a közlemezés országos rendezése tárgyában. 2. A tanács előterjesztése a tengeri requirálása tárgyában. 3. A tanács előterjesztése az élelmiszerek és háztartási cikkek drágítással szemben folyamatba tett kihágási ügyekben gyorsított eljárás ügyek életbeléptetése iránt.

— **Gazdát cserélt aradi ingatlanok.** Verbos Nándor és neje eladták az aradi 6541 sz. tükvben felvett Erzsébet királyné-körut 7. sz. házat 52,000 koronáért Salamon Samuak. — Jánosi Antal és neje eladták az aradi 6123. sz. tükvben felvett Csutora utca 26a sz. házat 6600 koronáért Kecskeméti Ártátiának.

— **Fütsünk papírral!** A drága fűtőanyag mellett sokat megtakarítunk, ha a tüzelésnél olesó hulladék papírt használunk. Ilyen hulladékpapír kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

— **Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.**

— **Ugyvédi irodák b. figyelmébe.** A m. kir. Igazságügyminisztérium 9900—1913. I. M. sz. rendeletében előírt és kötelező négyféle végrehajtási nyomtatvány kapható az Aradi nyomda részvényitársaság könyvnyomdájában.

— Adományok — polgári leányiskolai tartalékkórház részére. Az elmúlt napokban közöltük azoknak az áldozatkész embereknek a névsorát, akik Vértesszőlős kórházvezető és Szömörkény Rezsóné főápolónő felkérésére adományokkal hozzájárultak a polgári leányiskolai tartalékkórház sebesültjeinek gondos és szeretetteljes ellátásához. Az adakozók névsorát a következőkben egészítjük ki: Rajcu Sebő 10 kor., özv. Vangyel Mihályné 10 kor., Adamik főhadnagy 8 kor., Schvimmel László 2 kor., Nemes Rózsika 1 kor., N. N. 60 fillér. Klein Miksáné 4 üveg kovvak. Alább közöljük azoknak a nemesszívú emberbarátoknak a névsorát, akik feltüntetett adományait minden hónapban megismétlik. Fritsz Béláné 10 kor., Polgár Lajosné 4 kor., Burzer György 2 kor., Braun Lipót 1 kor., N. N. 1 kor., Singer 1 kor., Rosenfeld 50 fill., Szabó 1 kor., Hirsch Adolf 2 kor., Weisz és Benjamin 2 kor., Gárich Duci 2 kor., Neuman cég 2 kor., Deutsch Irma 2 kor., Domán 1 kor., Sáfrán Gyula 1 kor., özv. Sándorné 2 kor., Spitzer Henrik 10 kor., Maitt Emilné 2 kor., Kun József 2 kor., Neisl 50 fillér. Hacker Sándor 60 fillér, Elster János 2 kor., Fodor és Halász 50 fillér, Diek Samu 60 fillér, Fenyves József 1 kor., Bloch Ernő 1 kor., Keppich Zsigmond 1 kor., Fischer A.-né, Igaz Sándorné 2 kor., Hajós Árpád 2 kor., Berger Albert 2 kor., Weinberger 1 kor., Prokopené 2 kor., Stecht 1 kor., Steigerwald A.-né 1 kor., Hoffman Antal 2 kor., Zárayné 1 kor., Klein Sándor 2 kor., Jakabffy István 1 kor., Varga Imre 5 kor., Deutsch Testv. 2 kor., Keil 1 kor., Braun vendéglős 5 kor., Moravék I. 10 kor., Zimmermann 2 kor., Hoffmann Ottó 1 kor., Bárony 2 kor., Fülöp Dezsóné 2 kor., Fuchs Arnold 10 kor., Polgár László 2 kor., Szalay 2 kor., Szanis Mariska 5 kor., Koch Imréné 2 kor., Földes Kelemen 10 kor., Mihályi Gyuláné 4 kor., Adler Andor 5 kor., Tatarsk 5 kor., Török Gizella 1 kor., Weisz Mór és fia 5 kor., Weiszberger M.-né 1 kor., Elles Armin 2 kor., Weisz Izidor 4 kor., ifj. Müller J.-né 2 kor., Eckert Fülöpné 1 kor., Mácion Jakab 1 kor., Glück 2 kor., Koch 1 kor., Schw. D. és Társa 5 kor., Általános tkp. 5 kor., Pichler Magda 2 kor., Vojtek és Weisz 2 kor., Limbeck 2 kor., Geller I. 2 kor., Bucsy Jenő 1 kor., Pál 2 kor., Weisz Róza 1 kor., Heller Magda 60 fillér, Szántó Gizike 1 kor., Pál Gyula 60 fillér, Barten Henrik 5 kor., Uray Jánosné 2 kor., Csillag Gézané 50 fillér, Rác Sebestyén 2 kor., Herceg Márton 4 kor., Pfeifent J.-né 1 kor., Horváth Lászlóné 5 kor., Balog Ilus és Baby 2 kor., Meinertz Gézané 2 kor., Kürt 2 kor., özv. Glück K.-né 2 kor., Riemer Adolfiné 1 kor., özv. dr. Singer S.-né 1 kor., özv. Franck K.-né 1 kor., Beráthné 2 kor., Lévy Ignác 3 kor., özv. Auspitz L.-né 5 kor., Friedrich I.-né 1 kor., Karácsonyi M.-né 2 kor., özv. Winter S.-né 1 kor., Horváth Emilné 2 kor., Brandeis H.-né 10 kor., Kornis Zs. és M. 3 kor., özv. Kaufmann L.-né 5 kor., Kneffel Lajos 3 kor., Schmidt 20 kor., Kóvágyó 2 kor., dr. Metzger Márton 15 kor., Csokán 1 kor., 50 fillér, Nagy Barnabásné 4 kor., dr. Pálmay Lajos 5 kor., Faix Jaques 2 kor., Fodor Antalné 60 fillér, Ottenberg Tivadar 10 kor., Keresk. bank 5 kor., Ipar és Népbank 30 kor., Ring János 5 kor., Institoris Gyula 1 kor., Szijj Pálné 4 kor., özv. Grossné 2 kor., Pap Lajos 20 kor., özv. Vangyelné 2 kor., özv. Mihályiné 3 kor., Somayer Nándorné 2 kor., Széchényi Kázmérné 2 kor., Kánya Gézané 30 kor., Marek Eila 3 kor., Marek Juci 1 kor., Marek Erzsike 1 kor., Koch Rózsika 1 kor., Fischer Simonné 2 kor., Dein Paula 4 kor., M. K. 30 kor., Schaffer Henrik 4 kor., Müz Mártonné 3 kor., Hajós Árpádné 5 kor., dr. Polonyi Jenőné 5 kor., Klein Miksáné havonta konyak. Az adományokért hálás szívvvel mond köszönetet az aradi Vöröskereszt egyesület nevében Vársárhelyi Janka elnöknő és Vértesszőlős kórházvezetőnő.

— Hölgyeim. Van szerencsém értesíteni a mélyen tisztelt hölgyközönséget, hogy a legújabb őszi divatlapjaim megérkeztek, elsőrendű munkásokkal ellátva, bátor vagyok magamat b. pártfogásukba ajánlani, kiváló tisztelettel Huppert Henrik. Rákóczi u. 7. 3878

— A tanítószegely felhívásában ajánlja Kerpel Izsó dúsán felszerelt tankönyv- és tanszerraktárát. Vidéki rendelések pontosan intézettek el.

— Meleg tricók gyermekek és felnőttek részére, szép fiusapkák és leányka kalapok, keztyűk és harisnyák, ugyszintén gyermek-kocsik és gyermekszékek gyári raktára. Legelőbb bevásárlási iroda Fischer Nagyáruház. Fénykép kedvezmény. 227

— 35 dekás tábori dobozok Kerpelnél.

Petár a jogász bálon.

— Emlékezés a régi Pestről. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, október 9.

A majd egy évig tartó néma és fojtó hallgatást megtörte Höfer: a déli harctérről jelent. Nyomában itt is, ott is olvashatunk a gyűlölt, először és tán legerősebben meggyűlölt Szerbiáról.

Nyugodt fölényvel várjuk a bizonyos elkövetkezendő győztes véget, de közben érdeklődve fordulunk a rosszul nevelt — gyilkosokká nevelt — de ha kell, bátor, harcos nép felé a kíváncsian olvasgatjuk a vezetőikről, királyukról szóló híreket.

A kora ősz egy meleg, napsugaras délelőttjén, mikor öreg urak ülnek ki a csendes Buda sétányain, sárga levélhalmok közt terpeszkedő padokra s rég mult idők emlékein rágódnak, gondosan verve le a hamut az elszítt szivar cöntakjáról, hogy aztán eltegyék, dicső „negyvennyolc” legendás, törődött hőseinek — hallottam ezt a történetet Karagyorgyevics Péterről, Petár király 6 felségéről, a ki hír szerint újra egészséges.

Olyan emlék ez, a mire nem hiszém, hogy sok király tekinthet vissza: jellemző és érdekes.

A régi Pestről, az ébredő magyarság elnyomott lelkendezéseiről, biztos öntudattá erősbul lelkes akarásokról és tettekről, regéltek nagy időket élt öreg urak — s én kíváncsi és néma figyelemmel hallgaltam a lassu és megfontolt szavakat.

Nagy kerülőkkel beszéltek erről, arról, jogászkodásuk kedves idejéről: nagy időkben, nagy időkben... Mint akarta Tancsios fokossal beverni a Csadellát... mint tették magukévá e lehetetlen tervet, tüzes és reményes kedvvel a jogászok... A jogászok!

Kedves emlékek boldog sóhajai szállnak vissza a multba s a tegnap megbítt emlékezőseinek nagy és családias csendje folytatta vissza kérdőszökeim.

Hej! a jogászok... beteges, öreg bácsik ma már, akik félve lesik a felhőt, amely elakarja venni tőlük a napsugarakat, s bus megnyugvással néznek egymás szemébe, ha vidám és tanulni vágyó fiatalok telepednek le melléjük régmult idők történeteit hallgatni. —

A háborúról beszélgetünk: szerbek elleni háborunkról s az újra bombázott Belgrád menekült népeiről szóló hírek vissza vitték az öreg jogászok lelkét a hetvenes évekre s akadozó lassu szóval mesélte el egyikük e történetet, a melynek ő tanuja, atyja pedig szereplője volt.

A hetvenes évek elején a hazájából száműzött Karagyorgyevics család Pesten a belváros egy ódon házában húzta meg magát. Maguk, de különösen fiatal és szép leányok részére kétségbeesett igyekezettel próbáltak magyar társaságot, szórakozást szerezni, s egy havas délután tolakodó kérésrel kopogtattak be egy velük egy házban lakó előkelő és sokat szereplő családhoz, kérvén, hogy leányukat vigyék el a jogászbáira és gardirozzák ott.

Különös és kellemetlen volt a kérés, mert a Karagyorgyevics név abban az időben sem volt jó hangzásu a magyar ember előtt: titkos és titkolt ügyeiről sokat suttoztak a régi Pest polgárai, a

kik a rác templom díszes és nagyzó és tömjénes trónján látták őket ülni és pózolni; meg aztán alig pár hetes ismeretségük után nem voltak olyan bizalmas barátságban, hogy ilyen természetű sziveségeket tegyenek egymásnak, de lehetetlen volt a visszautasítás.

Eppen a bál napján érkezett meg Párisból az akkor tizennyolc éves és minden szabadságot Pesten töltő Péter — a mostani király — és ő is elment a jogász bába. Tüzes magyar nóták pezsgették meg pusztuló Szerbia ma már öreg és tehetetlen királyának véré!

És körülmészt Petár a fényes bál tereben; nagy tervei, csillogó egyenruhája a tüzes magyar nóták csodás varázsa, valami hetyke bátorsággal vitte szép leányok elé, s a Párisban tanult eleganciával vegyült fiatalos szőgletelességgel hajította meg magát előttük s kérte fel őket a táncra bemutatkozás nélkül!

A régi világ engedelmese, szelídek nevelt szépei, szende pirulás alá rejtett megütődöttséggel fordultak egyet-kettőt vele, aztán szégyenkezve és haragvó szemmel panaszolták el a rajtuk esett sérelmet, a hangos és ártalmatlan és most az egyszer kávé nélkül pletykálkodásba merült mamáknak. A szárnnyükködés, a méltatlankodás moraja zúgott végig a mamák során — jókedvű és magyar ruhás, kedves jogászok karján felelték el Petárt a lányok, be szállingóztak a szégyenhirre a papák is. Nagy dolog volt ez: az a szerb herceg fia, száműzött vendég, aki durva udvariatsággal felel az őt fogadó szivessegre. „Kinek nézi magát ez a szerb siheder — vélekedtek az illemre kényes pesti urak — hogy úgy bánik lányainkkal, mintha a Buzelkában vinne táncra oselédeket?”

A tanácskozás vége az lett, hogy a három megbízott uriember komoly, nyugodt és udvarias, de ellentmondást nem tűrő hangon felszólította a fiatal Petárt, hogy vagy hozza helyre miniszterását illendően és bocsánat kéréssel, vagy felisul-leisul! Dacos zavarral kapta föl fejét Petár, ravasz szeméből alattomos villanással csapott ki a gyűlölet tüze — s a kit később királlyá szentelt egy maroknyi nép — köszönés nélkül távozott.

Szegény nővere pedig zavartan nézte, látta mindent s egy hosszú éjen át árukt volna szomorú kosarakat, ha tapintatos gardirozói hamarosan haza nem viszik. De haza vitték.

Igy szerepelt a mai szerb király a pesti jogászbálon. Vajjon emlékezik-e első magyarországi kudarcaira most, amikor ismét szemben áll velünk a csatateri nagy bálon...

Boda Andor.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Régi előfizető. Tessék egész nyugodtan elküldeni a levelet. A város, csarodszám és a név egészen elegendő. Ha már elment volna: utánaküldik.

Felcségyelmodvány. Belül: „Császári és apostoli királyi Felcségyelmodvány! Legkegyelmesebb Urunk! Kívül felzet nem kell. A kabinet irodát Bécsben további cím nélkül is megtalálják.

Sch. D. Kívánsága teljesülni fog.

Sch. F. A kért példányok elfogytak.

Isonzo mellől. Sajnálattunkra nem vált be.

Ceres-zsir. Legközelebb ismét lesz a hatósági üzletben. Más helyet nem tudunk.

Hóvirág. Nem lenne szimpatikus az ilyen olasz téma. Nem közöljük.

Optimista. Kérdés, hogy megtalálja-e. Ha igen: a kérdéselt időben (6-7 között) mindennap lehet.

Harctéri versek. Tudjuk, hogy annak, aki kapja, kedves és szép emlék, de nyomtatásban elvesztene az érdekességet. A kéziratok rendelkezésére állanak.

Feladó szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NESTLE
CSELEDMÖK
GYERMEKLI SZ
 gyermekek, és lábadozók legjobb táplálékú gyomor- és bélbetegségek után.
 Mindenkor kapható.
 Próbadozt és tanulságos orvosi könyveket a gyermeknevelésről díjlanul küld a Nestlé-féle gyermekli sz társaság, Wien I., Biberstrasse 3/a. 2906

NEMZETI SZINHÁZ.

Vasárnap, 1915. évi október 10-én:
 Délután fél 4 órakor mérsékelt helyárakkal

A bájos ismeretlen.

Operette 3 felvonásban.

Este 1/3 órakor rendes helyárakkal:

B) Bérlet.

A falurossza.

Népszínmű.

B) Bérlet.

NYILTÉR.*

A Gróf Wenckheim-féle boros-
 sebesi uradalom

mezőgazdasága

haszenbérbeadó.

Felvilágosítást nyújt dr. Czédly
 ügyvédi irodája, Arad. 3957

A hatalmas Isten előtt meghajolva, szenvedésekben megerősödve tudatjuk szívünk nagy fájdalmát kedves jó halottunk fölött. Józsika drága gyermekünk váratlan elhunytá után negyedik napon szomorú életünk második nagy megpróbáltatását mérte ránk az Isten, a felejtethetlen jó férj, gondos jó édes apa, hőszeretett gyermek, vő, testvér, sógor, rokon és jóbarát

Kuszálík József

faszerszám kereskedő

f. évi október hó 8-án délután 1/3 órakor, életének 46-ik a a legboldogabb házasságának 16-ik évében bekövetkezett gyászos elhunytával.

Tiszta lelke, ragyogóan szép jelleme, munkás élete igaz érdemeiért már e földön megjutalmazta őt az Isten az emberek szeretetével. Szép lelkét visszadjuk a Mindenhatóknak.

Drága halottunk földi maradványait f. hó 10-én délután 4 órakor fogjuk a felső temető halottas csarnokából a 15m. kath. anyaszentegyház szertartással szerint az ugyanottani temetőben levő családi sírkertben a korán elköltözött kis fiacskánk mellé örök nyugalomra helyezni.

Az orgesszítő gyászimise áldosat az elhunytak lelki üdvéért f. hó 11-én d. e. 10 órakor fog a helybéli főtsz. Minorita-tyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Pihenése csendes, emléke áldott legyen!
 Arad, 1915. október hó 8-án.

Özv. Kuszálík Józsefné szül. Görényi Terézia, mint hitves, Kuszálík Erzsike, Kuszálík Ilonka, Kuszálík Jancsika, gyermekei. Özv. Kuszálík Jánosné szül. Jeney Erzsébet, édesanyja. Özv. Görényi Józsefné szül. Avedik Róza, anyósa. Kuszálík Ferencz, bátyja. Kuszálík Ferencz né sz. Pistai Ilona, Majoros János és neje szül. Görényi Julianna, Dengelegi Ferencz és neje szül. Görényi Rozika, sógor és sógoróné. Majoros Józsika, Dengelegi Rozika, unokaöcs és unokahuga. Özv. Dudás Andrásné és gyermekei, rokona, és az összes rokonság és ismerősök, 17

Varga Imre első temetőrendező intézete Arad.
 Andrassy-tér 13. Telefon nappal: 37. Éjjel: 733.

Női felöltők újdonságok és szőrmeárak

:: nagy ::
 választékban
 megérkeztek

György Menyhért és Társa

áruházában Arad,
 Andrassy-tér 8. sz.

a Minorita templom
 bejáratával szemben.

Szabott árak. Telefon 855.

Tessék a címre ügyelni.

Magyar Remekirókból.

Csárdában.

(Szabadon Gábor Gergely után.)

Csaplósné, egy kupa host.
 Ha van, a legjobb bakort.
 Isom világ bosszujára,
 Szívem vigasztalására:

De Borsékit töltsön rája!

Kapható Aradon mindenütt. 8431

Nagyon jutányosan eladok és mintanélküli rendelvényeket átcserelek.

Krämer Soma

Wien, II., Kaiser Josefstrasse 34.

Ajánl elegáns női és férfi fehérneműt, nyakendőt, meleg alsó ruhát, harisnyát, kesztyűt, futó szőnyegot, mindennemű vásznat, chiffont, barchetet, flanelt, gyapju szövetet öltönyöknek és női kosztümöknek, toltette szappant és mindennemű illetszereket, kívánatra küld késs tárgyakból utánvételt mellett minta rendelvényt és szövetekből vagy vásznakból mintákat. 8701

APOLLO SZINHÁZ.

Október hó 10-én vasárnap

A Nordisk Films Comp. újdonsága

Egy anya kálváriája

(Mater Dolorosa)
 dráma 3 felvonásban.

Főszerepben:

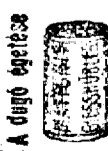
Mária Dinesen

a Nordisk filmtársulat hírneves
 tragikája.

Vasárnap pénztárnyitás 1/3 órakor. Az előadások 3, 1/5, 6, 1/8 és 9 órakor, hétköznapokon 1/6, 1/8 és 9 órakor kezdődnek. 1921

Igen jó eredménnyel alkalmazzák

MATTONI FÉLE
GISSHÜBLER
 természetes égetéses
 SAVANYÚVIZ

a légutak
 megbetegedésénél,
 a garat és hörgők
 hurutjával, tüdő- és
 mellhártya-gyulladásnál.

Ziffer és Hollós

Weitzer János-u. 11.

(főpostával szemben.)

UNDERWOOD

azonnal és állandóan látható írású amerikai írógép.

ROTARY CYKLOSTYLE

önműködő sokszorosító gép és

Edison-féle diktálógép

kizárólagos lerakata.

Üzemkellék

az összes rendszerű írószámoló- és sokszorosító-géphez, **csak** elsőrendű minőségben.

COPYING OFFICE

írási és sokszorosítási munkák vállalása.

Javitó műhely

minden rendszerű író-sokszorosító- és számoló gépek részére, a legjutányosabb árban **jótállás** mellett.

Használt írógépek

eladása és kölcsönzése.

Amerikai irodabutor.

Gyors- és gépiró szaktanfolyam.

Buzakorpát

friss őrlésben tiz métermázsáig terjedő mennyiségben maximális áron helyben és vidékre szállítva, épügy

friss őrlésű kitűnő minőségű buzalisztjeit

a hatóságilag megállapított áron az igen tisztelt kereskedő és sütő urak szives figyelmébe ajánlja

3891

Herbstein C.

lisztnagykereskedő Aradon
Boczkó-utca. Telefon 261.

URÁNIA

Ma utoljára

A Kárpátok hősnője

Háborus dráma 3 részben.

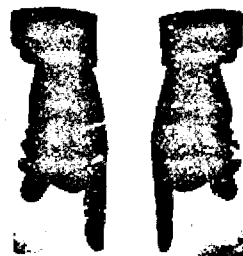
Hétlőn

A rejtélyes koporsó

Szenzációs bűnügyi dráma.

3211

Legolcsóbb bevásárlási forrás

Singer Sándor

üzletében,
József főherceg-ut 1. sz.

Férfi és női

harisnyák,

Zsebkendők,

Nyakkendő,

Nadrágtartó,

Zsebkések,

Ridikülök,

Pénztárcák,

Gyermekjátékok

A legolcsóbban szerezhetők be

3898

Singer Sándor

üzletében Aradon,
József főherceg-ut 1.
(a városházzal szemben.)

Uj üzlet. Ertesítés.
Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására adni, hogy Aradon, Andrássy-tér 8. sz. alatt (Minnorita templommal szemben) egy a mai kor igényeinek megfelelő élelmiszer, csemegé, gyümölcs és vágott baromfi üzletet nyitottam. Sült baromfi este 6 órától kapható. Az üzlet nyitva reggel 7 órától este 9 óráig. A t. közönség szives pártfogását kéri a tulajdonos.

Kérem üzletem szives megtekintését

Tessék próbarendelést tenni!

8857

Izr. Leányinternátus
József főherceg-ut 19. sz.
I. emelet.

Elsőrangú okleveles tanerők, gondos nevelés, modern berendezés. Elemi és középiskolai előkészítés és továbbképző tanfolyam. Külön tárgyak: Idegen nyelvek, festés, zongora és művészi kézimunkák.

Elvánatra prospektus díjtalan.

Igazgató tulajdonos:

Stern Ilonka,

okl. tanítónő.

933. Telefon szám 933.

Mocsorán Mihály

elsőrendű cipészete

Arad, Hunyadi-utca 3. sz.

Készít mindennemű ur-, női- és gyermek-cipőket, jutányos áron. Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 8747

Vásár állás 2. sz.

a Honvédhuszár-laktanya mellett

a várcsi nagy vendéglő

ovadék mellett

elszámolásra

azonnal átadó.

Bővebbet

Reusz Sándor

sőrraktárában

Boros Béni-tér 5. sz.

Berlini divatlap
kor. 1-50.

Több száz legújabb női, bakfis, gyermek kosztümök és fehérnemű ábrákkal, minden ábra szerint testnagyságu szabási minták kaphatók kor. 1-től 1-50-ig.

Führ Ilona,

3981,

Hal-tér 5.

4 középiskolát végzett

gyakornok

gyári irodában

azonnal felvétetik.

Cím a kiadóhivatalban.

Cognac,

Likörök,

Szilvorium,

Törkölypálinka,

Tea és Rum

jutányos áron kaphatók:

Körösvölgyi Pálinkaraktár,

Lloyd-palota.

859

Megnyilt
a nyiregyházi
krumplicsarnok!

Valódi nyiregyházi burgonya kapható kizárólag

Spielmann Albertnél

Aradon, Karolina-utca 5. szám alatt, jobbra az udvarban.

Elárusítás kicsinyben és nagyban a legolcsóbb áron. 8869

Ajánlunk

elsőrendű

Petrozsényi kőszent,

kitünő minőségű

Farkasvölgyi kőszent,

akna, dió, kocka és darabos osztályozásban

Boros Béni-tér 2. sz. telephelyéről

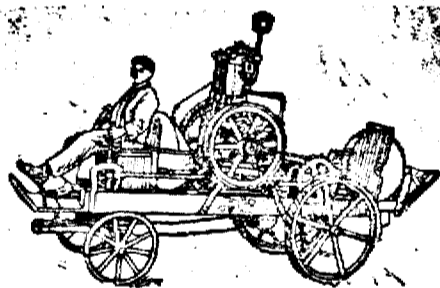
házhoz szállítva, valamint egész waggonrakományban bármely vasút állomásra.

Legolcsóbb árajánlattal készséggel szolgálunk. 8885

Kneffel Károly és Fia

kőszent és kocka nagykereskedése Arad. Városi és megyei telefon 139. sz.

Kovács Soma és Társa gépuvar, Arad

Motorfűrészünk az egész országban legjobb eredménnyel dolgoznak. Gyors és olcsó munkát végeznek. Benzin és gépenő olajok készleten. 3913

ÉRTESÍTÉS.

WALCHER BERTA asszony

az általa alapított

nemzetközi társalgási szalont

Erzsébet királyné-körut 25. sz., földszint (bejárat József főherceg-ut 18. sz. alatt is) szept. 15-én

megnyitotta.

További jelentkezéseket és beiratkozásokat a társalgási, valamint német, angol és francia órákra Walcher asszony hétköznapokon d. u. 5-7-ig fogad el. Társalgási órák sürgős kívánságra hetenkint kétszer este 8-9-ig is tartanak.

Hatóságilag engedélyezett
liszt árusítás maximalis áron
nagyban és kicsinyben

Kapható:

3924

WEISS DÁVID és FIA

liszt- és fűszer kereskedő cégnél

ARAD, KOSUTH-UTCA 62

A Beéli Bérgazdaságban, Beél községben (Biharmegye) október 13 án kéz alatti

árverés lesz.

Eladásra kerülnek:

130 drb. ökör,

30 „ tehén és borju,

50 „ ló és csikó.

20 „ kocza és süldő.

Bővebbet a helysáinen.

3978

Apró hirdetések.

LEVELEZÉS.

"E"

Vasárnap 1/7-kor ha vasvillák is esnek, fogom várni. "V." 3945

ELLÁTÁS.

Magános nőt

esetleg irodista, vagy iskoláslányt teljes ellátásra elvállalok 15-re. Cím a kiadóhivatalban. 3947

INGATLAN.

A piac közelében

egy kisebb emeletes ház eladó. Bővebbet Papp fodrászüzletében, Hunyadi-utca 2. szám. 3906

Eladó ház,

a mai viszonyok mellett is bekebelezett tartozások átvállalásán felül, igen kevés készpénzzel megvehető. Cím a kiadóhivatalban. 2055

ALKALMAZÁST KERES.

Budapesti masszírozónő

házakhoz ajánlkozik masszírozni és tyukszemét vágni. Cím József főherceg-ut 18. ajtó 8. 3940

Óvadékkal bíró

48 éves, hadmentes egyén raktárnoki, felügyelői, vagy ehhez hasonló állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 3948

Fiatal asszony

bejárónőnek ajánlkozik. Cím Ujmikolaka Andrassy-utca 1. sz. 3960

Cukor őrlést

elvállal mm.-ként 3 koronáért az Első Aradi Piskótagyár Arad, Gr. Tisza István-ut. 3560

ALKALMAZÁST NYER.

Egy idősebb

és egy fiatalabb segéd, aki hadmentes, rövidáru engross üzletben felvétetik. Ajánlatokat "Allandó 3938" jellegre a kiadóhivatalba. 3938

Azonnali belépésre

kerestetik aradi pénzügyvezető egy fiatalabb szorgalmas, megbízható irodaszoval, ki megfelelő kaucióval rendelkezik. Cím a kiadóhivatalban. 3784

Ugyes fiatal

fűszerkereskedő segéd azonnali belépésre kerestetik Pollák József fűszernagykereskedésében. 3951

Irodista

gyakorlattal nagyobb irodába felvétetik. Ajánlatok "Allandó alkalmazás" alatt a lap kiadóhivatalába érkezendők. 3952

Egy fiatal segéd,

ki a rövidáru szakmában is járatos, felvétetik Rosenblüh H. és Társa cégnél. 3899

Kellő

kereskedelmi gyakorlattal rendelkező, gép- és gyorsírásban jártas, jó írásu komoly leány felvétetik. Ajánlatok "Allandó" jellegre a kiadóhivatalba érkezendők. 3907

Keresek

egy fűszeres segédet november hó 1. belépésre. Ajánlatok Grosz Simon, Vulkán küldendők. 3895

LAKÁST KERESNEK.

Keresek november 1-re

butorozott szobát, fürdőszobával esetleg annélkül. Levelek ár megjelölésével "Drog" jellegre a kiadóhivatalba. 3938

KIADÓ LAKÁS.

Két elegánsan

butorozott szoba, fürdőszoba, esetleg konyhahasználattal kiadó Dezső-utca 4/c. 3950

3 szobás

szép lakás azonnalra kiadó Teleki-utca 24. 3955

6 szobás

modern földszinti urilakás azonnalra kiadó. Bővebbet Lakásnyilvántartási iroda Deák Ferenc-u. 8. Telefon 816. 3934

Különbejáratu

csinosan butorozott szoba Apponyikörut 1. I. em. alatt kiadó.

Magános intelligens nő

hivatalnoknőt keres lakótársul. Szent László-u. 8. 3956

Kétszobás udvari lakás

fürdőszoba, villanyvilágítással, parkirozott udvarban, november elsőre kiadó Lipót-utca 8/d. 3884

Modern

négyszoba, előszobából álló parkettázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőházból külön bejárat) villany, gázberendezéssel, Török L-u. 1/b. új házban november 1-ére kiadó. 2647

Egy 2 és 3 szobás

I. em. utcai lakás kiadó. Bővebbet Kiss Ernő-u. 1. 3920

1 vagy 2 különbejáratu

utcai elegánsan butorozott szoba, villanyvilágítással, kiadó Erzsébetkörut 87. II. em. 15. 3919

Magános urinő

keres lakótársul intelligens hölgyet. Kossuth-utca 56., ajtó 7. 3918

5 szobás utcai

elsőemeleti lakás szép fekvésű új házban és egy 3 szobás másodemeleti udvari lakás minden komforttal és mellékhelyiségekkel együtt, azonnal Petőfi-utca 10. szám alatt kiadó. Bővebbet a ház-mesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Használt

huszárormestari köpeny, gallér, csizmák és egyéb ruhaneműek eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3917

3300 drb új szék

legjobb minőségű, gabona vagy lisztállításra alkalmas, egészben vagy részben is eladó: Braun Mór-nál, Apponyi-ut 8. Telefon 104. 3900

56 hektós

fehér boros, jókarban levő tölgyfa hordó, erős vasabroncsokkal eladó. Ópálos, Margit-villa. 3942

Jó karban lévő

nagy, egész- és félhordók azonnal eladók. Körösvölgyi pálinkarakta, Lloyd palota. 3953

Divatalbum

már 1:50 filérért kapható Kniszer I. és Társa Minerva könyvkereskedésében, Dobó-u. 1. 207

Étburgonyát

waggontételben jutányosan elad Bartha István terménykereskedő, Brassó. 3946

Citrom

olcsóbb mint a piacon, legfinomabb körtét, szőlőt és más gyümölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt épület. 3785

Íróasztal

jókarban levő, fényezett, eladó. Megtekinthető Pöltenberg Ernő-utca 8., földszint. 3959

Lack

1 pántos cipő párja K 8, bársony pántos K 9, chewro 1 pántos K 11, bársony fűzős regatta K 11, bársony gombos regatta K 11, lack 1915. divat, 1/2, Tango K 10. Cipő Tözsde, Apolló mozi mellett. 3405

Automobil

6 üléses üzemképes, ugyszintén két hajtókeres, és egy landauer jutányosan eladó. Rotn butorüzletében. Érdeklődés 1/2, 12 és 2 között. Asztalos Sándor-utca. 3653

Keresek

sürgösen megvételre egy rövid zongorát Beresé y! Miklós-u. 38. 3826

Egy 3 kerékű

használt bicikli (tricikli) sürgösen megvételre kerestetik. Cím a kiadóhivatalban.

Ossi Divat Album

1000 ábrával kor. 240 Pichler Sándor könyv- és papírkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. 781

Veszek

uraktól levetett férfi ruhát, utazó városi bundát, valamint használt butorokat a legmagasabb árban. Bleier Ignác; Szent Pál utca 12. 3085

Csemege szálló

eladás Hámory gazdaságnál Deák Ferenc-u. 3. 3818

Egy jókarban levő

Benoid-gép felszereléssel együtt, olcsó árban eladó. Sebestyén Mór, Pannonia szálloda. 3905

Üres hordókat

300 - 250 litereseket vesz Krausz D., Fehér Kereszt szálloda. 3935

KÜLÖNFÉLE.

Írógépeket

mielőtt javíttatna, kérjen ajánlatot Schmotzer és Bodnár műszerészektől Perényi-utca 6. Telefon 833. Ugyanott elsőrendű üzemkellékek is legolcsóbb áron. 3175

Kovács Soma és Társa, Arad.

Borszivattyúk, tömlők, kutak, fecskendők.

Az „Aradi Kereskedők Köre” helyeszközlő osztálya

azonnali belépésre keres: helybeli elsőrendű vaskereskedés részére ügyes segédet, továbbá

helybeli és vidéki cégek részére több rőfös, fűszer- és vegyes szakmabeli segédet.

Ajánlatok fenti címre küldendők. Csak válaszközléssel ellátott levelekre válaszolunk.

Az Aradi Kereskedők Köre helyeszközlő osztály igazgatása. 1345

Hatóságilag engedélyezett

Lisztárusítás maximális árban,

viszontelárusítóknak és iparosoknak egész zsák pételnél 1 százalékos kezelési díj számíttatik fel. 3851

Bildhauer R.

Arad, Szabadság-tér 1.

Aranyat és Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becsereél; ugyszintén régiségeket vesz és elad

Losonczy Lajos

óras és ékszerész üzlete ARAD, Szabadság-tér. Telefon 964.

Aradi Ipar és Népbank

Báró Bohus palota.

Alapított 1869-ben. :: Saját tőke 7 $\frac{1}{2}$ millió korona.

A harmadik 6 $\frac{0}{0}$ -os magyar hadikölcsön hivatalos aláírási helye.

Jegyzéseket már elfogadunk 1915. november 17-ig.

Aláírási ár: 1915. október hó 30-ig ... .. K. 97.10
1915. október 31-től, 1915. november 17-ig K. 97.40

Pénzváltó üzletünk

2043

bevált érc és idegen pénzeket legelőnyösebb árfolyamon. Betéteket elfogad takarékos könyvecskére és folyó (csekk) számlára.

Vesz és elad értékpapírokat, sorsjegyeket legjobb árfolyamon. — Előleget nyújt értékpapírokra, sorsjegyekre. Szelvények beváltása.

Magy. kir. szab. Osztálysorsjáték főelárusító helye.

Az

Apollo Színház

jövő heti szenzációs műsorai:

Hétfőn, kedden

A frakkos Romeó. A gavallér.

Nordisk vígjáték 2 felvonásban.

Nordisk dráma 3 felvonásban.

Főszereplő: Waldemár Psylander.

Szerdán, csütörtökön és pénteken

Alexandra, egy leány története. 4 felvonásban. Irta: Richard Voss.

Főszereplő: HENNY PORTEN.

Titokzatos vendég. Izgalmas detektív dráma 2 felvonásban.

Szombaton és vasárnap

Egy rezervista álma. Ziehrer nagy zeneműve.

Az előadások nem folytatólagosak!

1831

Bővebbet a napi szinlapok!